

พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก

โดยพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

มุกตานุสรณ์แด่

นักศึกษาที่สอบไล่ได้ อภิธรรมบัณฑิต

วัดระฆัง ฯ อ.ช.ว. วัดมหาธาตุ

จัดพิมพ์ โดย.....

มูลนิธิคณะธรรมวาที อภิธรรมสถาน วัดสร้อยทอง

สำนักงาน

กุฎิพระสังฆกรรมโชติกะ ฯ วัดพุทธโคดม

อ. ศรีราชา จ. ชลบุรี

พระป่าไปสอนฝรั่งที่ เมืองนอก

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

หลวงพ่อกา สุภทฺโท เคยให้คำตอบปัญหาธรรม
ของลูกศิษย์ฝรั่งอย่างน่าสนใจมาแล้ว ฉบับนี้ท่านได้
เล่าการเดินทางไปเผยแผ่ธรรมในต่างแดนให้ฟัง มี
สาระอย่างที่จะหาอ่านที่ไหนไม่ได้ โดยเฉพาะผู้สนใจ
การปฏิบัติธรรม

การไปเมืองนอกครั้งนี้มีผู้บริการให้ความสะดวก
อยู่ทุกแห่งทุกมุมสบายอยู่ การไปก็มีได้บอกให้ทราบ
หมดทุกคน ไปในคราวนี้ก็รู้สึกว่ามีประโยชน์พอ
สมควร คัมค่าที่ไป

บ้านเขากับบ้านเรา มันเทียบกันไม่ได้หรอก
เทียบกันได้แต่ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความ

ตาย เท่ากันเสมอกันแท้แน่นอน อันอื่นมันเทียบกัน
 ไม่ได้ ดินฟ้าอากาศก็เทียบกันไม่ได้ กล่าวถึงดินฟ้า
 อากาศของเขา ทุกวันนี้เป็นหน้าร้อนเขา เทียบกับฤดู
 หนาวที่หนาวจัดของเรา หน้าร้อนเขาหนาวเท่ากับยาม
 บ้านเราหนาวมาก ที่ผ่านมาแล้วในปีนั้นนั่นแหละ บ้าน
 เมืองเขาจะไปอยู่อย่างบ้านเราไม่ได้ จะทำบ้านอยู่อย่าง
 บ้านเรานี้ ทำหน้าต่างกว้าง ๆ โปร่ง ๆ อย่างนี้ไม่ได้
 เขาก่อด้วยอิฐแน่นทึบ เหมือนโบสถ์นั่นแหละ ต้องมี
 เครื่องทำความอุ่นไว้ในบ้านจึงจะอยู่ได้ ตลาดขาย
 อาหารก็เอากะจกกันไว้หมด มีช่องเดียวสำหรับเข้าไป
 คนเดินเที่ยวดูก็มองดูอยู่ข้างนอก ก็ดีไปอย่างแมลงวัน
 หาทำยากก็ไม่มี แมลงหวี่ แมลงวันมิได้ตอมหูตอมตา
 เหมือนบ้านเราหรอก ปลวกก็ไม่มี มดก็ไม่มี มดนี้ไม่
 เคยเห็นเลย บ้านเรา เวลาฉันท้าตาล มันก็มาชนไป
 ด้วย เราก็ฉันท้าด้วยแย่งกันกินอยู่ คนเป็นहित เป็น
 กลากก็ไม่มี มันเกิดไม่ได้ มันเป็นเมืองหนาวใครเป็น
 ชักลากชั่ว (กลากทั้งตัว) ไปแล้วหายเลย

บ้านเขานั่น พุดถึงภูมิภาคของเขา แผ่นดิน
 แผ่นหญ้านั้น พื้นดินมิได้ปล่อยให้ว่างเลย บนยอดเขา
 ก็ใช้ปลูกพืชผักได้ เพราะว่าฝนพอดีๆ เหมือนกับเรา
 เอน้ำรด พอฝนหยุดตก ก็มีความชุ่มชื้นอยู่เขียวไป
 หมดทุกแห่ง ปลูก ถั่ว ปลูกผัก เป็นระเบียบมองดูงามตา
 เขาทำด้วยเครื่องจักร คนมิได้ทำเองด้วยมือ เป็นแต่
 เพียงขับรถไปเท่านั้น เช่นเกี่ยวหญ้าเกี่ยวข้าววนวดข้าว
 เหล่านี้เขาสบายมาก ง่ายมาก หญ้ามากๆ เหมือนท้องนา
 บ้านเรา ขับรถเข้าไปตัดเอาเสมอกันหมด เวลามัดมัน
 ก็มัดเองของมัน มัดเป็นพ่อนแล้วก็ไหลออกมาทางท้าย
 รถ เหมือนข้างซี้ เป็นแถวๆ มิได้เอามือเกี่ยวหลังโค้ง
 หลังอเหมือนพวกเรา มิได้ทำด้วยเครื่องจักรเครื่อง
 ยนต์ ง่ายมาก

อาหารการกินของเขาก็มีถั่ว และนมโคนมนี้
 แหม เหมือนคนนั่งฟังเทศน์ในศาลาวัดนั้น พวก
 แพะของเขา มองดูเหมือนตัวหมอนอยู่ในกระตังนั้น
 แหะ เทียวหากินหญ้าอยู่ตามสนาม มันกินลงไป กิน

ทั้งวัน กินวันนี้ พอรุ่งขึ้น หนุ่ก็ถอยถอยขึ้นมามากกว่าเก่า มีแต่ของอร่อย ๆ พวกเขาพากันกินแต่นมวัว ไม่อด ไม่อยาก เพราะเขามั่นใจญาก็มีแต่ข้าวสาละ มอญดูลำดับก็สูงเสมอกัน

ตอนเช้ามา คนเขามีได้เดินหรรษา เดินไม่เป็นเห็นแต่พากันวิ่งตึง ๆ เพราะมันหนาว คนแก่ก็วิ่ง นอนตื่นขึ้นมา ต้องไปตากอากาศ พอถึงวันอาทิตย์ วันเสาร์ไปตากอากาศ แดดออกเห็นแดดแล้วชอบใจ เห็นอะไรพากันไปนอนผิงแดด เกลือกดินเกลือกหญ้าอยู่แถว ๆ นั้นมันเป็นสนามหญ้า ไปกันทุกคน อยู่ในเมืองมันคับแคบมาก พอถึงวันอาทิตย์ วันเสาร์เขาพักร้อน มีรถเก๋งคันหนึ่งรถตู้คันหนึ่ง เกาะกันพาลูกเมียไปหานอนอยู่ตามทิวทัศน์ต่าง ๆ นอนตามชายทะเล นอนตามป่าตามดงนั้น มันอึดแอ้นัก มันเป็นอย่างนั้น

บ้านเขาจะ พวกเด็กอยู่ทีหนึ่ง คนแก่อยู่อีกทีหนึ่ง พวกเราเข้าใจว่าเด็ก ๆ ทั้งพ่อทั้งแม่ ไม่ใช่ดอก พ่อแม่ไม่ยอมให้เด็กอยู่ด้วย มันเป็นอิสระ เด็กไม่มี

ตามบ้าน บางบ้านก็มีลูกคนเดียว พอเรียนจบแล้ว อายุ ๒๐—๒๑ ปี เป็นหญิงก็ปล่อยเลย จะมีลูกมีผัว จะไปทำอะไรก็ช่าง ปล่อยเลย ภาระดูแลหมดกันเท่านั้น ให้รักษาเนื้อรักษาทัวเอาเอง ถ้าพูดถึงเมืองไทยเราไม่น่าสนุก สองตยายก็ไม่อยากให้เด็กอยู่ด้วย เป็นอิสระอยู่อย่างสบายเหมือนพระกรรมฐานเราเนี่ย อยู่คนละที่ ส่วนทางบ้านเรา บอกให้แกปลุกบ้านอยู่ตรงนั้น คนนั้นปลุกตรงนั้น เด็ก ๆ หลอกล้อเล่นกัน ตีกัน เสี่ยง อีกระทีกครึกโครมจึงพอใจ ของเขาไม่เป็นเช่นนั้น เอาพวกเด็ก ๆ หนึ่งหมด เหลือแต่สองตยายอยู่สบาย เงินทองของใช้เมื่อเกษียณมาแล้ว เขามีเงินเก็บไว้ให้ เขาก็เก็บรักษาไว้เมื่อจำเป็น พวกลูกเลยไม่ได้ดูแลพ่อแม่ แต่ก็ไม่ทราบว่าจะดูแลทำไมคนดูแลเขามีแล้ว มันก็เลยตามเลย ต่างคนต่างอยู่ ลูกอยากไปหาพ่อแม่หรือ พ่อแม่อยากไปหาลูกหรือ ก็เปล่า คนแก่ก็อยากเป็นอิสระ ไม่อยากให้เด็ก ๆ มารบกวน เลี้ยงหมาไว้บ้านละตัว เอาโซ่ล่ามไว้ ตอนเช้า ๆ ก็จูงมันออกเที่ยววิ่ง

ออกกำลังกาย คนแก่วิ่งตามหมา ไม่ทราบว่าเป็นหมาจูหรือหมาหุย ไม่ทราบว่าเป็นทางไหนเป็นทางหัว ทางไหนเป็นทางหาง มีสารพัดหมา มันเป็นเครื่องเล่นของคนแก่ มันเป็นอย่างนั้น

ประเพณีของเขาต่างจากของเรา ไม่เหมือนกัน ผู้หญิงกับผู้ชายเขาไม่ต้องกลัวกัน มีอำนาจเท่ากันเลย เวลาเรานั่งอยู่ที่นี่ เขาก็เดินข้ามศีรษะไปเลย ไม่ต้องระวังขอโทษหน่อยครับ ไม่มีเลย มีสารับกับข้าววางอยู่ เดินข้ามไปเลย (เสียงหัวเราะของผู้ฟัง) พวกที่มีวิชาอาคมถ้าไปอยู่ที่นั่นเสียหมดเลย (เสียงหัวเราะ) แม่ครัวแต่งสารับกับข้าว ไม่มีทางเดินไปกว้างไว้เฉย ๆ เดินข้ามสารับกับข้าว ข้ามถ้วย ข้ามชามไปเลย ถือเป็นเรื่องธรรมดา

อาตมาไปคุเขาคนเดียว มันน่าขัน คิดอยู่ในใจว่า เอาเข้าไป จะทำอย่างไรได้นะประเพณีเขามันเป็นอย่างนั้น เวลามาพึ่งเทศน์มานั่งอบรมก็อยากมาใกล้พระ ถ้าไม่ให้อยู่ใกล้ เขาหาว่า ดูกเขา เอา

คืนตัวนี้ ไม่มีเมตตา จะเมตตาแต่ผู้ขาย ผู้หญิง
 จะไม่เมตตาหรือใจ ไม่ให้เข้าใกล้หรือ (เสียงหัวเราะ)
 เราจะว่าอย่างไรละ นั้น ผู้หญิงทำดีไม่ได้ หรือภาวนา
 ไม่เป็นหรือ ทำดีไม่ได้หรือ ดีแต่ผู้ชายเท่านั้นหรือ
 แน่ ผู้หญิงเขากำลังเถียงเอาอำนาจเขา รวมความแล้ว
 พวกเขามันถึงจุดอึดอัดแล้ว เรื่องวัตถุนี้ มันมีอยู่ มี
 กิณ มีสิ่งของทุกอย่าง ไม่ทราบจะทำอะไร เขารู้จัก
 สงวนป่าใหญ่ ๆ ไว้ เหมือนกับวัดเรานี้แหละ มีสนาม
 หญ้าดี ๆ รู้สึกว่า มันแออัดไปด้วยผู้คน ตึกกรม บ้าน
 ช่าง มันเกิดความคิดความนึกมากเข้า มิได้พูดจาอะไร
 กัน เขาก็พากันเหลือบ่าเป็นสนามใหญ่ ๆ ไร่ประมาณ
 ๑๐๐ ไร่ ให้เขาไปพักอยู่ในนั้น ใครอยากพูด อยาก
 ทำอะไรก็ทำไปในบริเวณนั้น ออกมาข้างนอกไม่ได้
 เอาเป็นที่ระบายความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ อยากจะตะโกน
 กูร้องจนสุดเสียงก็ทำได้ **๕** อยากจะพ้อนรำขบร้องอะไรก็
 ได้ เรียกว่า เป็นที่ระบายอารมณ์ของเขา มิฉะนั้น
 หัวอกจะแตกตายมันเจริญมาก ๆ ออกจะระเบิดถ้าพูดอยู่

ในนั้น พุดอยู่ตลอดวันก็ได้ไม่ผิดกฎหมาย ออกไป
ข้างนอกไม่ได้ ผิด ใครอยากทำเป็นบ้าเป็นบอ ใคร
อยากเต้นรำทำเพลงก็ได้ ให้มันผ่อนคลายความตึง
เครียดแล้วจึงออกไป สถานที่แบบนี้เขามีไว้ ทำไม
เขาจึงทำไว้เล่า ก็ไม่ทำไว้ไม่ได้ มันจะไปกวนบ้านคน
ขายยุโรปนี่เมื่อพิจารณาดูแล้วมีคนอยู่ ๓ กลุ่ม

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มที่ไม่รู้จักใครเลย เห็นเรา
(พระภิกษุ) ไม่รู้ว่าเป็นตัวอะไร เกิดมามันไม่เคยเห็น
พระนี่ถ้าไปหาเขา ถ้าจะมัวละอายเมื่อเวลาเรามอง ไป
ไหนไม่ได้หรอก ตายเลย มองดูแล้วก็หัวเราะ แล้วก็
มองดูอีกชาวบ้านเขามีหนวด มีเครา แต่เรานี้กลับไป
โกนหนวด โกนเคราออกหมด แล้วให้เขามองดูนี้
(เสียงหัวเราะ) มันเลยไปกันคนละทาง มันจึงจ้องดูเอา
จ้องดูเอา นี่ก็รู้สึกว่าได้ทำไยอย่างหนึ่ง เห็นเขาสนใจ
แต่ไม่ทราบว่าเขาสนใจเราเรื่องอะไร หรือเขาจะนึก
ว่าเราเป็นบ้าก็ 모르 (เสียงหัวเราะ) เพราะเขาไม่เคยเห็น
เหมือนกับเราไปจับตัวอะไรมาซึ่งไม่เคยมีในบ้านเรามา

ให้คนดูนั้นแหละ บางคนมันเห็นพระแล้วก็เข้ามาถามว่า สบายไหม ? สบายไหม ? เอามือตบหลังพระแล้วถาม (เสียงหัวเราะ) ประเพณีเขาเป็นอย่างนั้น มันไม่รู้เรื่องกัน เป็นเพราะไม่มีพระมีเจ้า ไม่เคยเห็นพระเลยไม่รู้เรื่องของพระ นี่กลุ่มหนึ่ง กลุ่มนี้กำลังเป็นโรคประสาทมาก

กลุ่มที่ ๒ เหลือหัวหน้าเหลือหลัง พอจะรู้ว่าทางหน้าเป็นอย่างไรทางหลังเป็นอย่างไร นี่กลุ่มหนึ่ง ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง ออกแล้ว ออกอุตุคงค์แล้ว เที่ยวน ออกหาภาวนาแล้ว มีพวกครู พวกนางพยาบาล ขนาดอายุ ๒๓-๒๔-๓๐ ปี รุ่นนี้พากันออกหาความสงบ มันอยู่ไม่ได้ พากันไปตั้งอยู่ ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งเป็นบ้านเก่าเขา สวนเก่าเขา ไปเช่าอยู่ พากันไปทำงาน ได้เงินได้ทองมากเอาไปจ่ายรวมกัน พากันนั่งสมาธิ ถ้ามีคนเช่น โยมมหาบุญท่านอย่างนี้ พอรู้จักหลักการปฏิบัติธรรมบ้าง ก็ได้เป็นอาจารย์ใหญ่แล้ว เป็นผู้สอนกรรมฐานนั่งหลับตาหาความสงบ

ไม่มีพระไปสอน มีแต่ฆราวาสสอนฆราวาส เคยไปพบ
พวกฝรั่งที่เคยมาบวชเป็นเณร บวชเป็นตาปะขาว แล้ว
สึกออกไปจากวัดเรานี้ ก็มีมาก ล้วนแต่เป็นอาจารย์ใหญ่
ทั้งนั้น สอนกรรมฐานกัน

กลุ่มหนึ่งนั้น เบื่อคำว่า ศาสนา ถ้าจะพูดว่า
ศาสนาคริสต์ ศาสนาพุทธ ศาสนาธิเบต ศาสนาอะไรๆ
ไม่เอาทั้งนั้น เคยพบศาสนาหลงมาแล้ว เช็ดเลย ไม่เอา
ถ้าจะถามว่าเธออยู่ในศาสนาอะไร ? ไม่อยู่ในศาสนา
อะไร สอนแต่ธรรมะไปเรื่อย ๆ อย่างนี้ เขาชอบ มีอยู่
จำนวนมาก กลุ่มนี้กำลังออก เป็นผู้ที่น่าสงสารสอน
ง่าย พวกนี้ พวกกำลังไหลออก เขาเบื่อ เขานั่ง เขา
พอ เขาเห็นความสุขแบบโลก ๆ กามคุณนี้มีสุขน้อย
ที่สุดเห็นเป็นทุกข์มากกว่า จึงพากันไหลออก

ผู้ที่มาอบรมธรรมกรรมฐานนี้ เรานึกว่า จะ
เป็นคนแก่ ละครอบครว้มา แต่เปล่าโดยมากไม่ใช่ มี
แต่คนโสด ๆ หญิงโสด ชายโสด ซึ่งเขาเบื่อกันไม่กล้า

เข้าไป มันถึงจุดของมัน จุดของมันเป็นอย่างนี้ พูดให้
 หมดเปลือกเลยนะ แต่ก่อนนั้น ผู้หญิงผู้ชาย ยังมีเรื่อง
 ปิดบังกันอยู่ มันก็ยังมีราคาเดี๋ยวนี้ความปิดบังมันไม่มี
 เลยผู้ชายก็ไม่ต้องมีเมีย มันเปรียบเหมือนร้านอาหาร
 ภัตตาคาร จะไปกินที่ไหนก็แล้วไป มันไม่ยาก เขาไม่
 ค่อยสนใจ (แต่งงาน) ต่อ ๆ มาพวกหนึ่งก็ยังงุ่นงน้อย
 ห่มน้อยเข้า ยิ่งเปิดออก ผู้ชายเห็นเข้าก็ยังเบ้อออก
 สมัยนี้ผู้หญิงกำลังดูถูกตัวเอง ทำให้ผู้ชายเบ้อ เพราะ
 มันเหมือนร้านข้าวแกง จะไปร้านไหนก็ได้หมดเลยไม่
 ต้องมีเมีย คิดไปคิดมา เกิดความเบ้อ ผู้ชายกลุ่มหนึ่ง
 เลยออก นัพวกนี้จะรับธรรมะ ทุกวันนี้นะ พวกนี้จะ
 ได้ประโยชน์มาก ๆ และมีใช้น้อย ๆ ด้วย ตามชนบทมี
 อยู่เป็นกลุ่ม ๆ สอนพวกนี้ง่าย แต่อย่าไปสอนศีลเขา
 สอนศีลไม่ได้ สอนศีล สอนสมาธิ สอนปัญญา ไม่
 ได้พวกนี้ ถ้าพูดถึงเรื่องศีล อะไร ๆ ก็ห้ามหมด มัน
 เลยถือว่า เสร้งไป เราต้องสอนมาจากทางปลายโน้น
 ให้เขานั่งกรรมฐานเลย ถ้าเป็นภาษาเรา สมมติว่า สอง

ห้าเป็นสิบ อย่างนี้มันไม่เอา เราต้องพูดว่า ห้าสองมา
เลย มันก็เป็นสิบเหมือนกัน เขาก็พากันฟังเพราะมัน
ได้จำนวน เท่ากันคือเป็นสิบเหมือนกัน ต้องสอนกลับ
มา เมื่อจิตมันเป็นสมาธิสงบแล้ว คีลมันก็เกิดขึ้นเอง
พวกนี้ คนพวกนี้มีอยู่จำนวนมากทีเดียว

ไปอยู่ที่นั่น (อังกฤษ) อบรมกรรมฐานทุกวัน
ได้เวลา ๑ ชั่วโมง เขาจะพากันมา ระยะทางเป็นร้อยกิโล-
เมตร สองร้อยกิโลเมตร เขาก็พากันมาไม่ใช่ใกล้ ๆ
แต่ถนนหนทางเขาสะดวกดี มีปัญหาข้อใจ ระยะทาง
ร้อยสองร้อยกิโลเมตร เขาก็มาตามปัญหาเฉพาะนั้นแล้ว
ก็กลับไป มีคนเกิดสงสัยก็มาอีก ตอนกลางวันแก้ปัญหา
เขา ง่ายเหลือเกิน อาตมาว่า สอนพวกนี้ มีเวลาสอน
ง่าย และสอนแล้วเขาก็รับเอาด้วยนะ มิใช่ว่า ขูด
กะลามะพร้าวแห้งอยู่เหมือนพวกเรานี้ พวกเรานี้ขูด
มะพร้าวแห้ง เนื้อมันหมดหรือยังไม่รู้จักขูดแต่กะลามัน
ครีดยอยู่ ๆ มันเป็นอย่างนี้บ้านเรานี้ มันไม่อดอยาก
ส่วนเขาพึ่งมาพบใหม่ ก็พิจารณาสอนกรรมฐานให้เขา

เห็นเลย จึงมีอาจารย์ สอนอยู่เป็นที่ ๆ สถานที่ละ
ประมาณ ๗๐—๘๐ คน ๑๐๐ คนก็มี คนชาวบ้านนี้
แหละ เช่นโยมมหาบุญทนนี่ ก็ได้สอนกรรมฐาน เป็น
อาจารย์ได้แล้ว ว่าตั้งแต่บอกระยะลมหายใจเข้า ออก
กำหนดจิตเท่านั้นก็เป็นอาจารย์แล้ว ได้เป็นอาจารย์หมด
เราเนี่ย ถ้าได้ไปบางแห่งเป็นอาจารย์นี้ ลูกศิษย์เข้ามา
หาสัปดาห์ เงินมันก็เอาเข้ามาวันหนึ่ง ๆ นี่คนละหลาย ๆ
ปอนด์ พวกอาจารย์ก็ได้เงินสำหรับบริการทำกว้างขวาง
ออกไปเรื่อย ๆ คนก็เพิ่มมากขึ้น คนจำพวกนี้ยังมีอยู่
มาก

ฉะนั้น การไปคราวนี้ มิได้ตั้งใจว่าจะไปอยู่ มิ
ได้ตั้งใจแต่พอไปเห็นเข้า เลยเกิดความคิดใหม่ขึ้นมา
เห็นว่ามันจะเป็นประโยชน์บ้านเราก็มามากแล้ว พระ
ภิกษุนี้ก็เลยจัดขึ้น ๒ สาขา ในกรุงปารีสฝรั่งเศส
สาขาหนึ่ง ในกรุงลอนดอนอังกฤษ แอมสเตอร์ดัมสาขา
หนึ่ง มี สุเมธ เป็นหัวหน้า รวมด้วย เขมธัมโม
อานันโท และวิธัมโม เป็น ๔ รูป ที่ฝรั่งเศสจัดขึ้น

เป็นอีกสาขาหนึ่ง ให้เป็นสาขาที่ ๒ ของเมืองนอก ที่
 นั้นให้สันติจิตโตกับญาณธโร พระปณชาว พวกนี้มี
 ชาวอพยพมาก มีชนชาวเขมร ชาวลาวมาก ที่อพยพ
 ไปอยู่นั้น ลัทธิต่างๆ อย่าเข้าใจว่ามันดี ให้พากัน
 พิจารณาหน่อยนะ ไปดูพวกเขาหนีคอมมิวนิสต์ ไปโน่น
 คฤหบดีนั้น คนไม่เคยทำงานหนัก ไปอยู่โน่นแล้ว
 ต้องทำงานลำบากมากจริง ๆ ทั้งชาวเขมร ชาวลาว
 ให้พากันพิจารณาให้ดี ๆ บอกลูกบอกหลาน มันไม่ใช่
 ของดีหรอก พวกคฤหบดีเคยมีร้านขายเพชร ขายพลอย
 คนละร้านสองร้าน ต้องปล่อยทิ้ง หลบหลีกหนีเอาตัว
 รอดไปอยู่โน่น ไปอยู่อย่างทุกข์ยาก ลำบาก เป็นคน
 ครึ่ง ๆ กลาง ๆ เป็นคนครึ่งบ้าครึ่งดี เวลาพูดกับเราน้ำตา
 หยดเปาะ ๆ มันถูกบีบ ถูกกด ภายใจไม่ดีเลย ได้
 ไปตั้งสาขาขึ้นที่นั่น ซึ่งมีทั้งชาวเขมร ญวน ลาว และ
 ชาวฝรั่งเศส เพื่อเป็นที่อบอุ่นใจของคนทั้งหลาย ที่ตรง
 นั้นเขาก็พากันไปได้ เลยได้ตั้งไว้สองแห่ง เข้าใจว่าจะ
 เป็นประโยชน์ มิได้สั่งสอนด้วยอย่างอื่น ฝ่ายปวิบัติ

จะเป็นดอกเตอร์ เหล่านี้อย่าเอาไป เอาหลักปฏิบัติ
กรรมฐานนี้ไปสอน เขาจึงจะเชื่อ เขาจึงฟัง พระไป
เรียนภาษา ไปเรียนปริญญาที่เขาไม่มองหрок ไม่
สนใจ

ได้พระผู้ปฏิบัติกรรมฐานนี้ สอนเรื่องจิตใจมัน
ให้จิตใจมันสงบได้ เท่านั้นแหละ รุ่งหลังนี้ เอาหมด
เลย เขาเข้าใจบางครั้งเขาพบปะกันครั้งละ ๑ อาทิตย์
หรือ ๑๐ วัน เข้าไปเยี่ยม ไม่พูด เจ็บ ๑๐ วันนี้ไม่
พูด ผู้หญิง ผู้ชาย อยู่ด้วยกัน นั่งใคร นั่งมัน มึน
อะไรก็ทำไป ทำกรรมฐานไปเจ็บสงบ คิดไปแล้ว ทำไม
มันถึงเป็นอย่างนั้น ธรรมชาติมันพาเป็น ธรรมชาติมัน
บีบเข้า บีบเข้า เหมือนกับเราเอามือกำตม กำเลน กำ
เข้าๆ อันไหนมันอยู่ไม่ได้ มันก็หลุดออกตามง่ามมือ
เมื่อเรายังกำเข้า มันก็ยิ่งไหลออกๆ นั่นเอง เพราะมัน
ทนไม่ได้ มันถูกบีบถูกคั้นเข้า อาตมาจึงว่า เมืองนอก
มันก็พอลานกันกับเรา มันมีความสุขมาก มีความ
เจริญมาก ความทุกข์มันก็มาก ความยาก ความลำบาก

มันก็มาก ให้เข้าใจว่า ไม่ต้องถามกัน คนเมืองนั้นเดิน
ไปเดินมา ไม่มีเวลาถามกัน วึ่งเอา วึ่งไปวึ่งมาสวนกัน
เรื่องของใครของมัน จะไปไหนคุณบ้าคุณหลง ไม่มี ต่าง
คนต่างเฉย ว่าอย่างเก่ง ยามเข้านันก็ทักกัน “มอร์นิ่ง”
สวัสดีตอนเช้า เท่านั้นแหละ ฟังเสียงเหมือนหนูร้อง
ผ่านกันไปมาก็ “มอร์นิ่ง” แต่เช้าๆโน้น ตามบ้านตาม
ช่องก็มี ไซ่ว่าจะไปคุยกัน หัวเราะกันนาน ๆ ได้ ถ้าจะ
พูดตามภาษาประเพณีเราแล้ว ไม่สนุกหรอกเหตุการณ์
เป็นอย่างนั้น จึงมิได้เอาพระฝรั่งกลับมา

พระฝรั่งก็ ให้อยู่อย่างไร เขาก็ตั้งใจอยู่ทุก
คน ได้ตกลงกันว่า ให้พากันปฏิบัติกันไป ถ้าใคร
อยากจะบวช ให้ส่งมาทางเรา ถ้าจะให้บวชอยู่ที่โน้น
แล้วฝึกหัดไม่ได้หรอก เหมือนลูกงัวอยู่ใกล้แม่โน้น
แหละ เตี้ยมันหิวนมมันก็จะคอย แต่วิ่งไปกินนม
เท่านั้น ต้องเอามาไว้บ้านเรา นี่ มาฝึกอยู่ที่นี้แล้วก็ได้
การเท่านั้น ให้มาลำบากอยู่ที่นี่จะรู้จักเรื่องกัน มีคนที่
สมัครจะมาด้วย มีอยู่หลายคน ทั้งหญิงทั้งชาย แล้ว

มิใช่คนสอนยาก เป็นคนง่ายเหมือนเรา ก็เอาพวก
 ปริญญามาฟังเทศน์นี้ พุดน้อยๆ ก็เข้าใจ มีบางคนคิด
 ว่า จะไปสอนอะไรให้เขา ภาษาอังกฤษก็พูดไม่ได้
 ก็ภาษาอังกฤษมิใช่ธรรมดา มันเป็นเพียงภาษาเฉยๆ
 มันจะเอาอะไรให้คนได้ เราเอาธรรมะคำเดียวไปพูด
 ให้มันทิ่มแทงใจจนนอนไม่หลับสัก ๔ คืน ๑๐ คืน มัน
 ก็ดีเท่านั้น พุดเรื่องภาษามันจะรู้จักอะไร ไม่ให้ ให้
 ไม่ให้ ต้องเอาธรรมะที่คมคายให้ ให้มีผู้แปลให้ฟัง
 สักคำสองคำมันเข้าใจ

ก่อนแต่จะกลับมาที่นี่ มีมหาวิทยาลัยในอังกฤษ
 แห่งหนึ่ง เขาส่งคนมาสัมภาษณ์ วันหนึ่ง เขาอัดเทป
 ม้วนใหญ่มาประมาณ ๒ ชั่วโมง ในมหาวิทยาลัยนั้นมี
 นักศึกษาอยู่เจ็ดหมื่นคน มีอาจารย์ใหญ่เขามาถาม เพื่อ
 อยากรู้จัก เรื่องศาสนาเพราะเขาไม่รู้จริงๆ มิใช่ว่าจะ
 มาถามแบบมีเล่ห์เหลี่ยมอะไร เขาถามชื่อๆ อยากรู้จัก
 ไม่เคยเห็น นักศึกษาเขาไม่เคยรู้จักพระพอได้ยินว่า

พระวัดป่าไป เขาก็ส่งลูกศิษย์เขามาฟังธรรม มาศึกษา
 เขาเล่ากันว่า ปีนีมีพระพิเศษรูปหนึ่งเข้ามาเมืองอังกฤษ
 เขาเรียกเราว่า **พระพิเศษ** เขาจึงส่งอาจารย์ทั้งหลาย
 เข้ามาพบ เขาเคยเห็นแต่วัดอยู่ตามบ้านหรือใกล้บ้าน
 วัดป่านี้ เขาไม่เคยได้ยิน ไม่เคยถามว่า ไปอยู่ป่านี้ ไป
 ทำอะไร พระอยู่ป่า ดูเหมือนไม่มีการงานอะไรทำ พระ
 นี้ไม่เห็นมีประโยชน์อะไรเกิดขึ้น ยิ่งไปอยู่ป่า ยิ่งไม่
 ได้ศึกษาอะไร มันเกิดประโยชน์อย่างไร ไปอยู่อย่างไร
 งานของพระนี้ โยมไม่รู้จักหรอก มันละเอียดกว่านั้น
 เป็นกรรมกร แบกหาม ขั้บรถ ขั้บเรือ นี่มันมิใช่
 เรื่องนั้น ไม่ใช่เรื่องที่โยมจะรู้จัก ตามก็ได้อยู่ เวลา
 อธิบายให้ฟังจะไม่รู้จัก (ไม่เข้าใจ)

เขาถามว่า ทำไมพูดให้คนฟังจึงจะไม่รู้จัก ตอบ
 ว่า รู้จัก แต่ไม่เข้าใจ เลยเปรียบให้ฟังว่า วันนี้คุณ
 กับฉันเหมือนสัตว์น้ำกับสัตว์บกมาพบกัน คุณเป็น
 ปลา ฉันเป็นนก มาพบกัน สนทนากัน ปลาจะถาม
 นกว่า อยู่บนบกนะ มีสัตว์มากไหม นกตอบว่า มี

มาก มากกว่าพวกปลาเสียอีก มีทั้งสัตว์มีปีก ไม่มีปีก สัตว์สี่เท้า สองเท้า ไม่มีเท้า ตั้เยอะเยอะ เอ๊ะ มันจะอยู่กินหลับนอน ไปมาได้อย่างไรกัน มันไม่มีน้ำนี่ มันยิ่งสบาย ไปมายังสะดวก กว่าปลาเสียอีก นั้นก็ยังตอบ ปลาก็ยังไม่เข้าใจ คิดไม่ถึง คณะไม่ถึง เรื่องของพระก็เช่นกัน โยมมาถาม ถึงบอกไปก็ไม่รู้ นอกจากได้เข้าไปประพฤติปฏิบัติด้วยตนเอง ทดลองด้วยตนเอง ไปอยู่ร่วมกันนั้นแหละ เมื่อรู้เรื่องแล้วก็ไม่ต้องถาม

มีบางท่านเคยถามว่าไปเมืองนอก ไม่ได้ภาษาอังกฤษ จะเอาอะไรไปสอนเขา ก็เอาภาษาธรรมะ ละขีไปสอน ภาษาธรรมะนั้นนอกเหนือไปจากภาษาคนทั่วไป ไม่ใช่ภาษาไทย ไม่ใช่ภาษาลาว ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ อเมริกา แต่มันเป็นภาษาสากล เช่น ความร้อนของไฟ มันเป็นภาษาของธรรมะ ใครไปแตะต้องเขาก็เกิดความรู้สึก จะเอาคนไทย คนลาว คนฝรั่ง มาแตะต้องก็เกิดความรู้สึกเหมือนกัน แต่

เขาจะเรียกอาการที่มันรู้สึกนั้น ตั้งชื่อต่าง ๆ กันตาม
ภาษาของชนชาตินั้น ๆ เท่านั้น

ภาษาในความหมายของพระพุทธเจ้าของเรา จะ
หลายภาษาอยู่หรือเช่นคำว่า นิรุตติภาษา แดกฉานใน
ภาษา นักปราชญ์ทั้งหลายเคยพบใหม่ คำว่า นิรุตติ
ภาษา นิรุตติภาษาคืออะไรเล่า แดกฉานในภาษา คือ
แดกฉานหมดทุกภาษา อันนี้ มิได้อยู่ที่ตำราที่ท่าน
เขียนไว้ นักปฏิบัติก็ดี นักเรียนก็ดี เลยมิได้พิจารณา
ให้ละเอียดว่า นิรุตติภาษาคืออะไร จึงเข้าใจไปว่าต้อง
รู้ว่า นกมันพูดอะไร หนูมันพูดอะไร วัวมันพูดอะไร
หมามันว่าอย่างไร เลยเข้าใจว่า นิรุตติภาษาหมายเอา
อย่างนั้น เปล่า มันไม่ใช่อย่างนั้นดอก นิรุตติภาษา
นั้น พระภิกษุจะให้กันก็รู้ได้ กวักมือก็รู้จัก นี่นับ
เป็นภาษาหนึ่ง ถ้าต้องการให้มา ก็กวักมือมา ถ้าไม่
ให้มาก็โบกมือห้าม นี่ก็เป็นภาษาหนึ่งเหมือนกัน นัก
ปราชญ์มองข้ามไป คำว่า นิรุตติภาษานี้ไม่ยาก เอา
ตาเราเพ่งดูก็เป็นภาษาหนึ่ง พวกญาติโยม เคยโกรธ

ใหม่ ทำตามองจ้องมึงใส่ลูก ลูกต้องวิ่งลงจากเรือน
เลย ถ้ารักกันชั่วเรื่องดูก็รู้ แหม ตาหวานจัง นี่ก็เป็น
ภาษาหนึ่งแล้ว คนเรามองข้ามไปเฉย ๆ ใช้นิรุตติภาษา
นี้แหละไปเผยแผ่ศาสนาได้ เป็นนักปฏิบัติจึงหาได้

สมัยเรียนนักธรรม ครูสอนไปถึงคำว่านิรุตติ
ภาษามีได้อธิบายให้เข้าใจ ว่ายกเป็นเรื่องของพระพุทธ
เจ้าไปเลย เรื่องของเราที่แหละ นิรุตติภาษานี้ ทำให้
เข้าใจกันได้ มันก็ใช้ทั้งนั้น นี่เรียกว่าแตกฉานใน
นิรุตติภาษาเป็นมหาเปรียญ ๙ ประโยค อาตมาเคยถาม
ดูแล้วเขาตอบว่า ไม่ได้เข้าใจในเรื่องนี้ นิรุตติภาษานี้
ที่ว่า รู้จักภาษานก ภาษาหนู ภาษาสัตว์ต่าง ๆ เรื่อง
ภาษานี้ คือสิ่ง ๆ หนึ่งซึ่งทำให้เข้าใจกันเท่านั้น คน
ทั้งคน แม้แต่สุนัขเราเอามาเลี้ยง มันยังรู้เรื่องของเรา
มันพูดกันก็ได้ แต่มันมีภาษาอยู่ คือภาษาให้รู้เรื่อง
ของกันและกัน เรื่องเหล่านี้นักปราชญ์มองข้ามไปเสีย
นึกว่ามันเป็นของสูงเกินไป ของเหล่านี้มิใช่ของสูง แต่
พอดีกับมนุษย์ทั้งหลายผู้มีปัญญาทำได้สอนได้ เช่น

ภาษาอังกฤษนี้ อาตมาไม่รู้ แต่รู้จักนิรุตติภาษา เมื่อ
ไปหาเขาแล้ว เขาชอบสบาย สนุกสนมกันหมด รู้สึก
ว่า เขารัก เขาชอบใจ ถูกใจ เราพูดไปแต่ละคำ มัน
ไปฝังอยู่ในใจ ทำให้ดีขึ้นมาก

ฉะนั้น อาตมาว่า หลักกรรมฐานนี้มีปัญญา
แล้วสอนในสมัยนี้ ทางชาวยุโรปจะเกิดความสว่าง
(ในใจ) แล้วเดี๋ยวนี้ ทำไมเล่า ก็เพราะเขาพบใหม่ ตั้งใจ
ใหม่ - เป็นคนมีปัญญาแล้ว บ้านเราเห็นถ้าจะหมดแล้ว
กรรมัง วันนี้ก็รับศีล พรุ่งนี้ก็รับศีลทำอยู่แค่นั้น ตอน
เป็นสอนศีล ๕ ให้ ตอนเช้ารุ่งขึ้นไปทอดแหอยู่อย่าง
นั้น ไม่รู้ทำอะไรกันมันเหลือแต่กะลา เนื้อมะพร้าว
มันหมดไปนานแล้ว ขุดแต่กะลาครี๊ด ๆ อยู่ทุกวันนี้
เขาถ้าได้เข้ามาแล้วเขาทำจริง ๆ จัง ๆ แต่มันก็เป็น
เพราะภูมิประเทศ เรื่องสัตว์สाराสิ่งนี้ แหม รู้สึกเขา
รักมันมาก ไม่ใช่รักเหมือนพวกโยมนะ พวกโยมนี่รัก
แล้ว เอาเข้ากระจำ (ช่อง) โนน แต่เขารัก เขาไม่จับ
มัน กระต่ายนี้ ตัวเท่าสุนัขนี้ มันเที่ยวหากินอยู่ทั่วๆ

ไป พวกโยมนี่ ถ้าเห็นคงจะเอาไปทำเป็นอาหารกันหมด
แล้ว คงไม่มีเหลือหรอก นี่มันไกลกันมากแท้ แม้แต่
ตัวแมลงมาได้มาตอม เขาก็เข้าทั้งไป ตัวเล็ก ๆ เขาก็
ไม่ทำลาย ๑. ต้นไม้ ๒. สัตว์ บ้านเราต่อไปก็อาจเป็น
อย่างเขาก็ได้

อาตมาเคยเห็นใจผู้ที่ไปเมืองนอกมา เมื่อไป
แล้วกลับมาบอกพวกราษฎรทั้งหลายว่าให้รักต้นไม้ เรา
ไม่ค่อยเชื่อฟัง พอเลิกประชุมแล้วก็พูด กันายไม่ได้ทำ
ไรมันก็ถูกละสิ ไปเป็นเจ้าเป็นนายหมดทุกคนเสียสิ
ถ้าไม่ให้ตัดต้นไม้ นี่ชอบพูดอย่างนี้ ที่พอตัดได้เขาก็
ให้ตัด ต้นไม้บ้านเรา เอาเหลือเกิน อยู่ตามบ้านตาม
สวนเรา ถ้าจะเอาทำฟืนก็ไปตัดเอากิ่งข้างบน ให้ต่อ
ยอดอีกได้ ต่อ ๆ ไปพวกเราจะไม่ทำฟืนยาก พวกเรา
นี่ไปนั่งเฉย ๆ ไม่เป็น ชอบเอามือไปสับไปฟันต้นไม้
เล่น สับให้ยางไม้ออก ไม่รู้ไปทำมันทำไม บางครั้ง
สับไปสับมา เลยฟันทั้งเฉย ๆ โดยไม่ได้เอาไปทำประ
โยชน์อะไร นี่แหละมัน ไกลกันมากกับความคิดของเขา

ที่นี้เมื่อพวกเจ้านายเรา ไปดูงานต่างประเทศ
 คิดว่าบ้านเมืองเรามีอะไรบกพร่องอยู่ คิดจะแก้ไข
 พัฒนาให้เจริญ มาพูดให้ประชาชนฟัง พวกเราก็ไม่
 ค่อยเชื่อกัน เพราะยังไม่ค่อยอดทนไม้ ส่วนทางเขา
 นั้น บ้านเมืองเขา บ้างใหญ่ ๆ อยู่ในกลางเมืองก็ยังมีอยู่
 เขาพากันเอาสัตว์ต่าง ๆ มีลิงเป็นต้นไปปล่อยไว้
 ไม่เห็นมีใครไปเบียดเบียนมัน เช่นพวกกระรอกกระแต
 ก็มีมาก ถ้าเป็นบ้านเรา พวกเด็ก ๆ มันจะเอาหนังสะตึก
 ไปยิงตายหมดแล้วแหละ ตั้งแต่จิ้งจก จิ้งเหลน ก็ยังไม่ค่อยเหลือ
 รู้สึกว่าจิตใจนิสัยของคนเรานี้ต่างกันมาก
 พวกเขานั้นชอบธรรมชาติ รักธรรมชาติ บ้านของเขา
 นั้นมุงด้วยสังกะสีไม่มี เขาเอาอิฐก่อขึ้นมา ปลูกไม้
 เถาวัลย์ ถ้ามีต้นตำลึงปลูกปล่อยให้มันขึ้นปกคลุมบ้านหมด
 เขายังชอบ อยู่ด้วยความสุขสดชื่น เถาวัลย์หนึบ (๑) บ้าน
 เรานี้เขาเอาไปปลูก ให้มันเลื้อยขึ้นตามผนังบ้าน มัน
 เย็นมันยิ่งต่อยอดขึ้นไปเรื่อย ๆ เขายังปล่อยให้มันขึ้นไป

ขึ้นไป บ้านหลังนั้นจะมองดูแล้วเขียวชอุ่มไปหมด ที่นี้
ตรงที่สะอาดมาก ถนนหนทางก็สะอาดมาก ส้วม
สาธารณะอยู่ตามสี่แยก สามแยก เขารักษาความสะอาด
ดี ส้วมสาธารณะกรุงเทพ ฯ เราดูไม่ได้เลย มันต่าง
กันมากทีเดียว

ถึงจะอย่างไรก็ตาม นี่พูดถึงเมืองนอก เมื่อ
สรุปแล้วก็มีความทุกข์เหมือนกัน เพราะยังมีความอยาก
ยังมีความโลภ ยังไม่พอ ยังวิ่งไปตามความอยาก คน
ที่เกิดความเบื่อเขาเคยทำตามความอยากมากแล้ว มันก็
เท่านั้นแหละ ได้ความว่า มันก็แค่นั้นแหละ ทำอันนี้
มันก็แค่นี้ ทำอันนั้นมันก็แค่นั้น เลยเกิดความเบื่อ
เขาเลยพากันไหลออก ในชนชาวยุโรปมีชนอยู่ ๓ กลุ่ม
กลุ่มที่ไหลออกกำลังมากขึ้น พวกครู พวกพยาบาล
พวกทำงานนี้ ได้รับเงินเดือนแล้ว ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ
พ่อแม่มีกินมีใช้แล้ว พวกเขาพากันเอามาใช้ในวงการ
บำเพ็ญธรรมของเขา เพื่อความสงบ ซื้ออาหารมาไว้
กิน แบ่งกันกินไป ภาวนาไป เวลาแดดนี้ พวกกันไป

นอนอยู่ตามลานหน้ากลางเมืองเต็มไปหมด เกลือกดิน
 เกลือกหญ้า เพราะเขาเกิดความรำคาญกรรมัง สังเกต
 ดูนะ มันอยู่ในที่แออัดนัก ถ้าจะพูดถึงความรำรวย
 ทางวัตถุ ไม่มีที่เปรียบหรอก บ้านเรามองดูตึก ๙ ชั้น
 แล้วเกิดอัสจรรย แต่ที่นั่นเขามันมีแต่เก้าอี้สับชั้น
 หมดทุกแห่ง จะปลูกบ้านอยู่ก็ยาก จะไปสร้างบ้านฝาไม้
 มุงด้วยไม้เหมือนเรานี่ อยู่ไม่ได้หรอก มันหนาว ต้อง
 ไม่ให้มีช่องเลยโน่น ปิดไว้หมดทุกทาง มีเครื่องทำ
 ความอุ่นไว้ ตลาดสดเขานี้ต้องใช้กระจกแอม (ทำฝา)
 ไว้หมดเลย คนไปซื้อมองดูอยู่ข้างนอก ถ้าต้องการก็
 เปิดประตูเข้าไป ซื้อได้แล้วก็ออกมา มิได้ปล่อยไว้
 เรียลาค ง่ายดีรู้สึกว่ามีระเบียบทุกสิ่งทุกอย่าง

ที่อังกฤษนี่ เป็นระเบียบ เป็นผู้ใหญ่ รักษา
 ของเก่าไว้ เขาชอบใช้ของเก่า ๆ เช่น บ้านเราใช้กะลา
 มะพร้าว กะลาน้ำเต้าสำหรับใส่เกลือใส่น้ำตาล ถ้าใคร
 หามาใช้ได้แล้วนิยมกันว่าดี ผ้าฝ้ายบ้านเรา พระฝรั่ง
 ตัดไปใช้ เขาพากันชม ผ้าฝ้ายที่เราทอกันตามบ้าน

ห่าง ๆ นี่เขาชอบอย่างนั้น พวกนี้ ที่ทอด้วยเครื่องจักร
 เนอะเลยยัดนั้น มันจะดีเกินไปหรืออย่างไร เขาไม่
 ชอบ มันกลับมา มันเป็นธรรมชาติ มันโค้งกลับมา
 หายองเก่า แบบสมัยโบราณมันกลับมา ๆ อันนี้เฉพาะ
 ชาวอังกฤษ พักอยู่อังกฤษประมาณเดือนกว่า ก็เลยไป
 ฝรั่งเศส

ไปฝรั่งเศสต้องข้ามทะเล ข้ามไปด้วยกำปั่น
 ใหญ่ เขามีเรือชนิดหนึ่งที่เขาสร้างขึ้นใหม่ ๆ มีลักษณะ
 เหมือนปลา (ตะพานน้ำ) บ้านเรา มีขนาดใหญ่เท่า
 ศาลาเรานี้แหละ สำหรับนำข้ามน้ำ ทางท้องเรือเขา
 เอาอย่างทำพื้น เวลาขึ้นบกก็ลุลากไป ยางแบน ๆ
 ย่น ๆ เหมือนตาข่ายเรานี้แหละ เวลาจะลงน้ำ เขา
 อัดลมเข้าพองขึ้น ๆ แล้วถีบขีลงไปแล้ว มันใช้ได้ทั้ง
 บนบกและในน้ำ รู้สึกว่าเร็วที่สุด แต่ว่า เมืองเขามัน
 ไปมายากอยู่ ไปลำบาก ต้องมีคนนำทางพาไป พอ
 เข้าไปไม่ทราบจะกินจะทำอะไรก่อน ห้องน้ำ ห้องส้วม

เขาอยู่ไหน มันไม่เหมือนเมืองเรา มันต่างกันมาก แต่
รวมแล้วก็ไม่ว่าไรนักหรอก

ฉะนั้น จึงได้ให้ พระสุเมธ อยู่กับ พระ
ญาณธโร อาตมาคิดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อไปข้างหน้า
ถ้าเขาขอมา ปี่หน้าเขาก็ขอย่อยขอให้ไปอีก แต่ก็ยังไม่
ได้รับปากเขาหรอก ดูพระเถรเรา เรามาฝึกทางนี้ ใคร
พอใช้ได้จึงจะค่อยทะยอยเอาไปส่งเขา ส่วนทางอเมริกา
ก็คิดต่อมา ต้องการให้มีสาขาขึ้นอีกมันอย่างนี้แหละ
เมืองนอก ทางนี้หน้ามือ ทางนี้หลังมือ มันอย่างเก่า
นั้นแหละมันก็พลิกคว่ำพลิกหงายอยู่อย่างนั้น เหมือน
พวกเรานี้แหละ เกิด ๆ ตาย ๆ สุข ๆ ทุกข์ ๆ อยู่อย่าง
นั้น กินแล้วก็อิ่ม อิ่มแล้วก็หิว หิวแล้วก็หากินอีก
มันก็แค่นั้นแหละ

รวมความแล้ว คิดพิจารณาให้ถึถ้วนแล้วผู้
เมืองเราไม่ได้หรอก มันเป็นอิสระดี สนุกสนาน
ดี สบาย มันกว้างขวาง มันง่าย เมื่อพูดถึงผู้คน

ประชาชน มีความสามัคคีกันดี พบกันก็ยิ้มแย้มแจ่มใส อันนั้นพวกเขาไม่เคยเห็นคนยิ้มให้กันเลย เดินสวนกันเร็วเหมือนกับม้านี้ ไม่ทราบว่าเขาวิ่งไปไหน เหมือนกับมีธุระด่วนที่สุด เดินเร็วทั้งหญิงและชาย คนแก่ก็เดินช้าไม่ได้ ก้าวยาว ๆ ไม่ได้ ก็ก้าวสั้น ๆ เร็ว ๆ เขาเคยวิ่งมาแต่เป็นเด็ก มิใช่ว่าจะไปเดินลอยชาย ทอดน่อง เตะชายผ้าห่มเล่นเหมือนบ้านเราอย่างสบายไม่ได้ ธรรมเนียมของเขานั้นมีอย่างหนึ่ง เขาเขาไม่ถือที่ต่ำที่สูง จะเป็นตึก ๘ ชั้นก็ช่าง ถึงจะไปด้วยพรมก็ตาม เวลาเดินขึ้นไปไม่ต้องถอดรองเท้าเหยียบขึ้นไปจนถึงยอดโน้นไม่ต้องเกรงใจ เขาเอาพรมปูไว้ทั้งนั้น ที่นั่งเขาคือเก้าอี้ ที่นอนเขาคือเตียง นอกนั้นเหยียบไปได้หมดทุกแห่ง ถ้าพวกเราแล้วเกรงใจไม่กล้าใส่รองเท้าเหยียบหรือกลายเป็นเมืองเรา

นอกจากนี้ยังมีชาวพุทธ ที่เขาเรียกว่าชาวพุทธนั้น ก็เป็นพวกฝรั่งนั่นแหละ เขาตั้งสมาคมชาวพุทธไว้ อย่างพวกเราไปเป็นชาวพุทธ เขาก็มาเยี่ยม

ติดต่อกัน แต่เป็นกลุ่มน้อย ถ้าไปตั้งเป็นสมาคมชาวพุทธ จัดตั้งมูลนิธิเขาก็ช่วยเหลือกัน เพื่อให้มีขึ้นเดี๋ยวนี้ถ้าตั้งกลุ่มชาวพุทธขึ้น ไม่ค่อยจะเจริญ แต่ถ้าหากได้พระนักปฏิบัติธรรมกรรมฐานไปเผยแผ่ ไม่นาน คงได้ความง่าย (มีทางก้าวหน้า) ถ้าหากเขาพระฝ่ายปริยัติไปสอนแล้ว จะเสียเวลาเปล่า ๆ ไม่สำเร็จได้ไปไม่รอด คนพวกนี้มีใจว่าจะไปสอนอย่างนั้น เขาไม่ต้องการอย่างนั้น ฉะนั้นอาตมามีความเห็นอย่างนี้ คิดว่ามันจะก้าวหน้าอยู่ ถ้าพระผู้สมควรไปอยู่

การอยู่การฉันก็ไม่อดไม่อยากเลย ความเข้าใจว่า พระพุทธศาสนาของเรานั้นมันมีปัจจัยสี่เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงไว้ คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานเภสัช คิดอยู่คนเดียวหรอก คิดไปคิดมา เอ๊ะ บิณฑบาตนี้มันผิดกฎหมายเขาเนี่ย ทดลองออกบิณฑบาตดูซิ มันจะผิดไปไกลแค่ไหน เรามีกฎของพระพุทธเจ้าเหมือนกันนี้ จึงได้แจ้งไปทางสถานีตำรวจเขาให้ทราบ อยาก

จะทดลองดู พอออกบิณฑบาตได้ วันที่ ๑—๒ พวก
 นักหนังสือพิมพ์ก็ออกติดตามถ่ายภาพไปตลอด ไป
 บิณฑบาต เขาไม่รู้ เราไปอะไรหรอก ตำรวจมันมาดู
 ถามว่าจะไรอยู่ในนี้ แหม มันไม่รู้จักบาตรเลย (เสียง
 หัวเราะ) มันเห็นเหล็กลูกกลม ๆ ท่านเอาไปทำอะไร
 มันไม่รู้เรื่องเลย พวกเด็ก ๆ มันจ้องดูอย่างไม่ลดละ ดู
 แล้วดูอีก ปีนี้เป็นปีที่ไปให้คนดูจริง ๆ ไปบิณฑบาตก็
 เดินไปอย่างนั้นแหละ เดินบิณฑบาตมาได้ประมาณ ๑
 เดือน มีหนังสือทางราชการมาเตือนว่า ให้รอฟังดูก่อน
 เลยบอกสุเมธว่า ให้รอฟังดูก่อน ให้เขาค้นกฎหมาย
 ดูก่อน

มันมีกฎหมายข้อ ๒—๓ ร้อยปี มาแล้ว เป็น
 กฎหมายของคนร่ำรวย เพราะคนจนไปขอมากเกินไป
 จึงร้องเรียนรัฐบาล ๆ จึงตั้งกฎหมายขึ้นขึ้น ที่นี้เขาเกิด
 สงสัยว่าการขอทานกับออกบิณฑบาตนี้ มันต่างกันตรง
 ไหนก็ไม่รู้ ดู ๆ ไป มันเหมือนกัน มันเหมือนตัวบง

กับแมงมุม มันคล้ายคลึงกัน มันพูดยาก ถ้าจะพูดไม่
 ใช่ว่ามันก็ไม่เชิงอีกมันพูดยาก เขากำลังศึกษาอยู่ ให้
 เขาติดต่อก็คงจะได้อยู่หรอก ไม่เหลือวิสัยหรอก เขา
 กำลังวิจัยวิจารณ์กันอยู่ เรื่องบิณฑบาตนี้ ทุกวันก็ให้
 เดินไปอยู่ แต่มิได้เอาบาตรไปก็ให้ออกเดินตามเวลา
 ให้เกิดความเคยชินในการได้เห็นพระ เห็นผ้าเหลือง
 เป็นการสอนเด็กๆไปในตัวออกไปทุกวัน เดินกันเป็น
 แถว มิได้อุ้มบาตรไปด้วยก็ให้เดินไป ไปให้ดูเสียก่อน
 ไปบิณฑบาตรเอาคน ให้เขาได้ดู ได้ปรึกษากันของพวกเขา
 เด็กๆให้มันตะโกนใส่ ให้มันหัวเราะ บางคนมันแลบ
 ลิ้นปลิ้นตาใส่ ตามเรื่องของมัน (เสียงหัวเราะ) ช่าง
 หัวมัน ลิ่นเขา ตาเขา เขาจะอย่างไรก็ช่าง ทำไปตาม
 ประสาคนหลง จะไปถือไม่ได้หรอก (เสียงหัวเราะ) มัน
 เป็นอย่างนี้แหละ ไปเมืองนอก จะไปละอายไม่ได้ ถือ
 ว่าเราทำไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรม ก็ทำของเขาไป
 เรื่อยๆจนให้มันชิน เดียวก็ได้เท่านั้นแหละ ไม่เหลือ
 วิสัยหรอก เรื่องคนกลุ่มนี้ยังไม่รู้อะไร เขาเกิดมายังไม่

เคยพบสักที เห็นเรานุ่งห่มผ้าเหลือง ๆ นี้ มันแปลกใจ
ไม่รู้ว่าเป็นหญิงหรือชาย มันสงสัย

ครึ่งหนึ่งพระไปเข้าในห้วงสุมหาชาย คนรักษา
เขาบอกว่า ไม่ได้ ๆ คุณเป็นผู้หญิงต้องไปเข้าห้องโน้น
ไปเถียงเขาก็ไม่ลงกันจำเป็นก็ต้องเข้าห้อง เพราะเขาไม่
รู้จักว่าพระนี่เป็นผู้หญิงหรือผู้ชายนี้มันขนาดนี้ มิใช่
เรื่องน้อย ๆ นะ แต่ก็มีความรู้หลายอย่าง มีความรู้ มี
ความฉลาด มีความรู้สึกหลายอย่าง ทิฏฐิ มานะ ค่อยละ
ไป เรื่องความยึดมั่นถือมั่นนี้ มันทำลายเราได้ อย่าไป
ถือมั่นนัก เดินผ่านไปผ่านมาใกล้ ๆ กัน ก็มองเห็น
ธรรมดา ไม่มีอะไรในจิต มิฉะนั้นจะไปไหนมาไหน
ลำบาก อยู่ลำบาก บ้านเรานี้ ถ้าผู้หญิงเดินข้ามด้วยแคง
ก็ถือ ไม่ยอมกินเตี๋ยวก็ตอดตายเท่านั้น ที่นั่นเขาเดินข้าม
หมดทุกด้วยทุกขามแล้วเราจะทำอะไรเล่า (เสียง
หัวเราะ) ด้วยขามเขาไม่เก็บ พอมีช่องเดินได้เขาก็เดิน
ข้ามไปเลย ใครมีวิชาอาคมก็เสื่อมหมด

ถ้าดูอีกมุมหนึ่งก็คิดเหมือนกัน ถ้าเรามองให้เป็น
 ธรรมชาติมันก็เป็นธรรมชาติ อยู่ในสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ส่วน
 ผู้ที่เขาได้ฟังธรรมแล้วเขาเข้าใจจริงๆ ละจริงๆ เขาลด
 เขาจะจริงศีล ๕ นี่เกือบจะไม่ต้องไปสอนเขาเพราะตาม
 ปกติเขาก็ไม่ทำอะไรผิดอยู่แล้ว เรื่องฆ่าสัตว์ตัดชีวิตนี้
 ที่เขาทำมันมีอยู่แล้ว พวกราษฎรทั้งหลายก็ไปซื้อเป็น
 เนื้อ เป็นกระป๋องมาเลยไม่จำเป็นต้องฆ่า การกินเนื้อ
 สัตว์เขาก็มิได้กินซ้ำๆ ซากๆ เหมือนเมืองเรา กินเนื้อ
 วัวเนื้อหมูไปแล้วก็แล้วกัน พวกเรานี้กินมดกินแมลง
 กินสัตว์เล็กๆ น้อยๆ ไม่รู้ก็อย่างมันเลยห้ามยาก จะ
 เปรียบกันได้ยากอยู่ ที่นั่นเขาทำเป็นจุดๆ ไว้ มีเงินก็
 ไปซื้อเอา เขากินเป็นระยะๆ เป็นจำพวกๆ ส่วนบ้าน
 เรามันกินหมดทุกอย่าง จึงเทียบกันได้ยาก ภูมิประเทศ
 ก็ต่างกัน ถึงเขาขาดพุทธศาสนาแต่มันก็เป็นเองของมัน
 กระแสธรรมชาติมันบีบคั้นเข้าๆ เช่นว่ามันหนาวอย่าง
 นี้เป็นต้น

สัตว์เกิดในเมืองหนาว ไม่มีสัตว์ที่มันขี้หนาว
 แต่สัตว์บนยาวๆ ฉะนั้นพวกฝรั่งมาบ้านเราจึงมีขน

หน้าอก ขนแขน ขนหน้า ขนตา ขนปาก เราพากันหาว่า เขาสกปรกไม่ใช่หรอกระ (เสียงหัวเราะ) ธรรมชาติมันบังคับอย่างนั้น จะเป็นแมว หมา สัตว์อื่น ๆ ก็ตาม มีขนมากแม้แต่ควายก็มีขนหนา ขนยาว พวกแกะพวกแพะก็เหมือนกัน พวกไก่ก็เช่นกัน ขนหนาขนแน่นแท้ ๆ ถ้ามีไก่โง่ (ไก่ตัวผู้) มีขนน้อยเหมือนบ้านเรานี้ ตายหมดทุกตัวเลยไม่มีเหลือหรอ มันหนาวนะไม่ใช่หนาวลอก ๆ มันเย็น มันเย็น เย็นมากทีเดียว ทุกคน ทุกบ้าน ตอนเช้าต้องต้มน้ำชา ต้มนมสด นมวัวสด แหม ไปไหนก็ไม่อดไม่ยาก ตอนเช้าเอาใส่รถลากมาวางไว้ตามหน้าบ้านเป็นประจำไปเลย ถ้าแขกไปเยี่ยมก็ต้องมีนมสดน้ำชา น้ำร้อนรินไว้ให้ดื่มทุก ๆ คน ถือเป็นเครื่องต้อนรับชาวอังกฤษเขามันเป็นอย่างนั้น เมืองเขา เขาทำจนชิน

ถึงว่าถ้าเราไปแล้ว ถ้าไม่พิจารณาแล้วก็ตื่นบางคนเป็นอย่างนั้น ความจริงแล้ว ไม่มีอะไรน่าตื่นเต้นหรอ เขาเป็นอย่างนั้นมานานแล้ว ไม่ต้องตื่น

เดินหรรษา เขายืนที่นั่นไม่เห็นเขาเดินเดิน เขาเป็น
 อย่างนั้นแต่ไหนแต่ไรมาแล้ว ที่นี้ถ้าพูดถึงศีลธรรม
 แล้ว ทางเรามากกว่า คนปฏิบัติศีลธรรมจนเขาถาม
 ว่า เมืองไทยนั้นปฏิบัติศาสนาเพื่อนิพพาน หรือ เพื่อ
 อะไร อาตมาก็ตอบเขายาก ถ้าจะตอบว่า เพื่อนิพพาน
 หรือ พวกเราบอกรักษาศีลก็ยากเสียแล้ว เลยตอบ
 เขาว่า ทั้งเพื่อไปนรก เพื่อไปสวรรค์ เพื่อนิพพาน
 ด้วยกันนั้นแหละ ตอบไปอย่างนั้นจะถูก หรือ ผิด
 ไม่ทราบ จะว่าเพื่อไปนิพพาน จะมานั่งสมาธิ พิจารณา
 ให้ตัดขาดออกทั้งโลกนี้ มันก็ไม่มีใครจะไปตัดขาดได้
 ขาดนั้น เลยตอบว่า ผู้ไปนรกก็มี ผู้ไปนิพพานก็มี
 ถึงเขาจะตกนรกอยู่ แต่เขาก็มุ่งพระนิพพานโน่นแหละ
 แต่ไม่ทราบว่าหนทางใดจึงจะถึง ถึงเขาอยู่เมืองสวรรค์
 เขาก็จะมุ่งพระนิพพานนั้นแหละ อันเป็นที่สุดของชาว
 พุทธเมืองไทย ตอบเขาได้อย่างนี้ มันก็เป็นอย่างนั้น
 จริง ๆ ทำไมชาวพุทธจึงมาปฏิบัติกันมากนัก เขาจะพา
 กันไปพระนิพพานกันหรือ นี่เขากล่าวเพราะเกิดความ

สงสัย เลยตอบเขาไปตามมีตามได้ อันนี้พูดเรื่องเมือง
นอกให้ฟัง

รวมแล้วก็ไม่แปลกอะไรกับพวกเราหรอก อยู่
บ้านเรานี่แหละ แต่ก็ขอเน้นว่า ถ้าออกจากบ้านเมือง
เราแล้ว ทุกข์ยากลำบากมากนะอย่าง เช่นชาวต่าง
ประเทศที่อพยพไปจากเมืองเขมร มีความทุกข์มากเอา
เศรษฐกิจไปทำข้าวแกงขายนี่ อย่าพากันประมาท พวก
เราไปอยู่กับเขา ก็รู้ภาษาบ้างไม่รู้บ้าง การทำงาน ทำ
งานเต็มที่ แต่ก็ไม่มีความสะดวกใจถูกเขาใช้ พวกหนี้
คอมมิวนิสต์ทั้งหลายนั้นไปอยู่บ้านอื่น เมืองอื่นพวกเรา
อย่าพากันประมาท ให้ดู ให้พิจารณา ให้สอนลูกเมีย
ให้สอนลูก สอนผัว สอนพี่สอนน้องเอาไว้ มันมิใช่
ของดีถ้าไปอยู่บ้านคนอื่น ลำบากมากทุกข์มาก ถ้าได้
หนีจากบ้านเราไปแล้ว เรียกว่าเป็นคนครึ่ง ๆ กลาง ๆ
พูดง่าย ๆ ก็ว่าเป็นบ้านนั้นแหละ ต้องมาเอาเราไปอบรม
เอาตัวได้ไปอบรมให้ อยู่ที่ไหนบ้านเจ้า เจ้าทำไมจึงมี
ทุกข์นัก อยู่เวียงจันทน์ บ้านเจ้า เจ้าทำไมไม่เล่า

ถ้ามันเป็นของเจ้าจริง ๆ มันไม่ใช่หрок ที่นี้แหละเป็น
บ้านเรา ที่เราอยู่เดี๋ยวนี้ อย่าไปคิดให้มันมาก พุด
ไปเทศน์ให้ฟังพอควร น้ำตาก็หยุดไหล เขาก็หยุด
ร้องให้เขามีความทุกข์ใจอย่างนี้ จึงขอเตือนว่า ให้
พากันระมัดระวัง พากันมีศีล มีธรรม พากันสามัคคี
ซึ่งกันและกัน มันไม่ใช่ของง่าย ๆ อย่าคิดไปลองเล่น
นะ การแตกบ้านแตกเมืองนี้ มันเป็นทุกข์ เป็นคน
รวยแล้วจะกินอาหาร กินอะไร ก็ต้องกินตามต้องการ
ไม่ได้ ถึงเวลาเขาให้กินจึงจะได้กิน ทำงานให้เขา
อยู่บ้านเรามันเป็นอิสระ พอไปอยู่อย่างนั้นแล้ว ไม่
ได้ อย่าพากันมั่งยาบนะ หลักพระพุทธานุศาสน์
แหละ หลักที่จะไม่เป็นอะไร มันจึงจะเจริญ มันมี
ใช้เรื่องเบา ๆ นะ เท่าที่เห็นมาแล้ว ให้พากันเข้าใจ
ทุกคน

ถอดเทปโดย พระมหาอมร เขมจิตโต

มาช่วยกันมองหา สาระประโยชน์จากเรื่องนี้ขึ้น

๑. เด็กบ้านป่าธรรมดา ทำไมจึงกลายเป็นพระ
ผู้สามารถไปได้

๒. คนเรียนน้อยปฏิบัติดี ดีกว่าคนเรียนมาก
แต่ไม่ปฏิบัติเลย

๓. ปฏิบัติธรรมถึงขั้นทำลายกิเลสได้ ไม่ว่า
มนุษย์โลกไหน แม้แต่องค์อมรินทร์ก็ต้องยกมือไหว้

๔. ปฏิบัติดีถึงขนาดแล้ว รู้ภาษากันได้เอง
สำคัญกว่าการเรียนเพียงจำได้พูดได้ แต่พูดกันเปล่าๆ
ตั้ง ๑๐๐ ปี ก็ไม่รู้เรื่องอะไร ทำประโยชน์อะไรไม่ได้

๕. ขอให้ผู้อ่านพิจารณา ดัดสใจได้ว่าผู้ทรง
คุณพิเศษในพระศาสนานี้ยังมีมาก และมากยิ่งขึ้นก็
ยังมี...มิฉะนั้น พระศาสนาของเราจะอยู่ไม่ได้ถึงเพียง
นี้ ท่านผู้มั่งบุญท่านนั้นจึงจะเห็นได้ชัดเจนได้ง่าย

๖. ท่านบวชแล้ว ท่านไม่ยอมศึกษาคำสอนของ
พระพุทธเจ้า ไม่ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าให้

ถึงขั้นทาน—ศีล—ภาวนา โดยลำดับ และท่านจะปฏิเสธว่าศาสนาไม่ดีจริงอย่างไร ?

๗. พระมัวแต่ติดความสุขในบ้านในเมือง หรือ อยู่ใกล้ๆ บ้านโยม จะมีทางศึกษาให้รู้จริงปฏิบัติถูกต้องอย่างไร

๘. คำสอนของพระพุทธเจ้าพระเณร เรา ไม่เรียน ไม่ปฏิบัติ แต่คำสอนของมารเราไปเรียน เราจะเรียกว่าพระหรือเรียกว่ามาร

๙. ถ้าวัดทั้งเมืองไทยนี้ได้ปฏิบัติ เกรงครัดทางพระวินัย อย่างน้อยเป็นหลานของหลานหลวงพ่อชา ก็จะช่วยสังคมช่วยศาสนาให้ดีขึ้นอีกมาก

๑๐. คนจะดังพระจะขลัง ไม่อยู่ที่ปลุกเสก ก่อสร้าง หากพระจะดังได้ต้องมีดี ๓ ประการคือ สี.ส.ป. ได้แก่ ศีล—สมาธิ—ปัญญา ขอบุญดีโยมยกย่องอุปถัมภ์ ให้ลูกที่ลูกบุคคล อานิสงส์จะมีมาก

๑๑. ตัวเองยังมีกิเลสอยู่จุ่ม... จะไปเสกอะไรให้เป็นพระขึ้นมาได้

๑๒. คนที่จนก็บอกว่าบวชไม่ได้ ทำดีไม่ได้ เพราะไม่มีเงิน ส่วนคนมั่งมีก็บอกว่า บวชไม่ได้ ทำดีไม่ได้ เพราะไม่มีเวลาว่าง ท่านผู้อ่านลองคิดดูพระเจ้าแผ่นดินสมัยพุทธกาล หรือฝรั่งเมืองเศรษฐีทางวัตถุสมัยนี้ เขาทำไมสนใจบวชเรียนธรรมะได้ ใครโง่ใครฉลาดใครพูดถูกหรือพูดผิดกว่ากัน ?

๑๓. ขอให้ดูความเป็นอยู่ ของชาวต่างประเทศ เขาร่ำรวย — มีระเบียบ — ซื่อตรงต่อกัน — ตรงต่อเวลา เป็นต้นอย่างไร ?

๑๔. คนไทยเราบวชพระ—เณรมีกันมาก แต่ยั้งบวชนานยิ่งไกลทางพระออกไปทุกที ชาวฝรั่งเขาเบื่อโลกแล้ว จึงหันเข้ามาบวช ยิ่งบวชนานทำบุญมาก จึงยิ่งดี

๑๕. ถ้าเหตุการณ์พระศาสนา ในเมืองไทย
อย่างทุกวันนี้ เช่น
— ปลุกไม่ตื่น
— คิดแต่ยศศักดิ์

— ดิดแต่ก่อสร้าง

— ดิดแต่ปลุกเสกพระหาเงินเข้ากระเป๋...

— ดิดแต่เงินตรา

— ดิดสรรเสริญ—ดิดสุข—ดิดคุณนายาลฯ แล้ว
ทั้งการศึกษาแนวทาง-ปฏิบัติ-ทั้งการสั่งสอน คิดว่า
ศาสนาพุทธเราคงจะไม่อยู่ในเมืองไทยนาน อาจจะไปดิ
อยู่ประเทศฝรั่งที่สนใจก็ได้

๑๖. ขอให้ดูปฏิปทาของหลวงพ่อบุช และควร
ดีใจกับท่าน ซึ่งเป็นพระไทยรูปหนึ่งที่สามารถเผยแพร่
ให้ฝรั่งเลื่อมใสได้

๑๗. ฝรั่งกำลังสนใจภาคปฏิบัติ ยิ่งกว่าปริญา
เพียงเศษกระดาษเท่านั้น

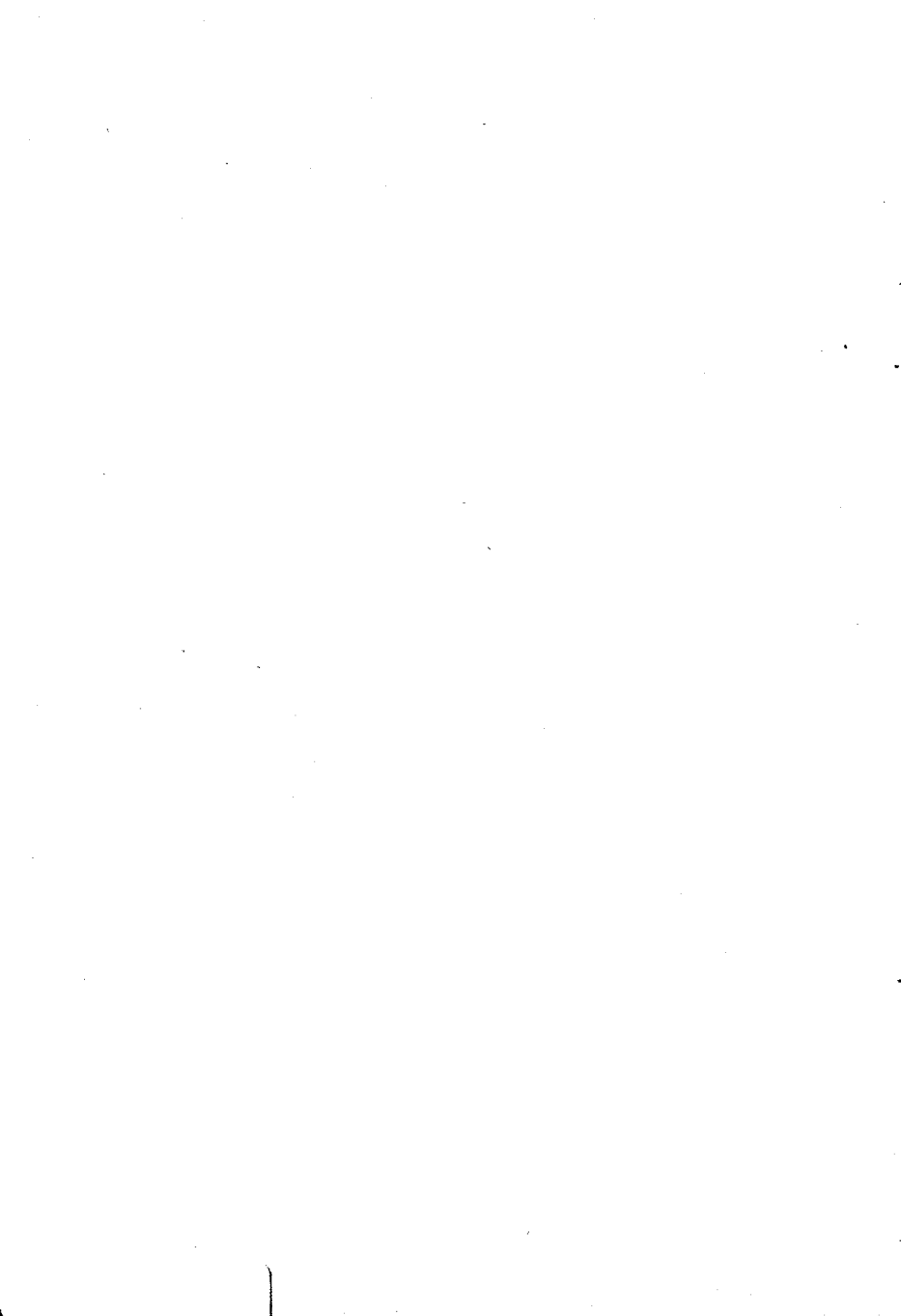
๑๘. ถ้าชาวพุทธเมืองไทยเรานี้ สนใจธรรมะ
มากขึ้นถือพระวินัยเคร่งครัดดี การเจริญภาวนาก็ได้ผล
ดีมากยิ่งขึ้น พระสงฆ์จะเป็นที่พึ่งของโลกได้—จะเป็น
เนืองนาบุญของโลกอย่างแท้จริงประชาชนทำบุญให้ท่าน
จะเห็นผลดีทันตาเห็นเป็นมหัศจรรย์

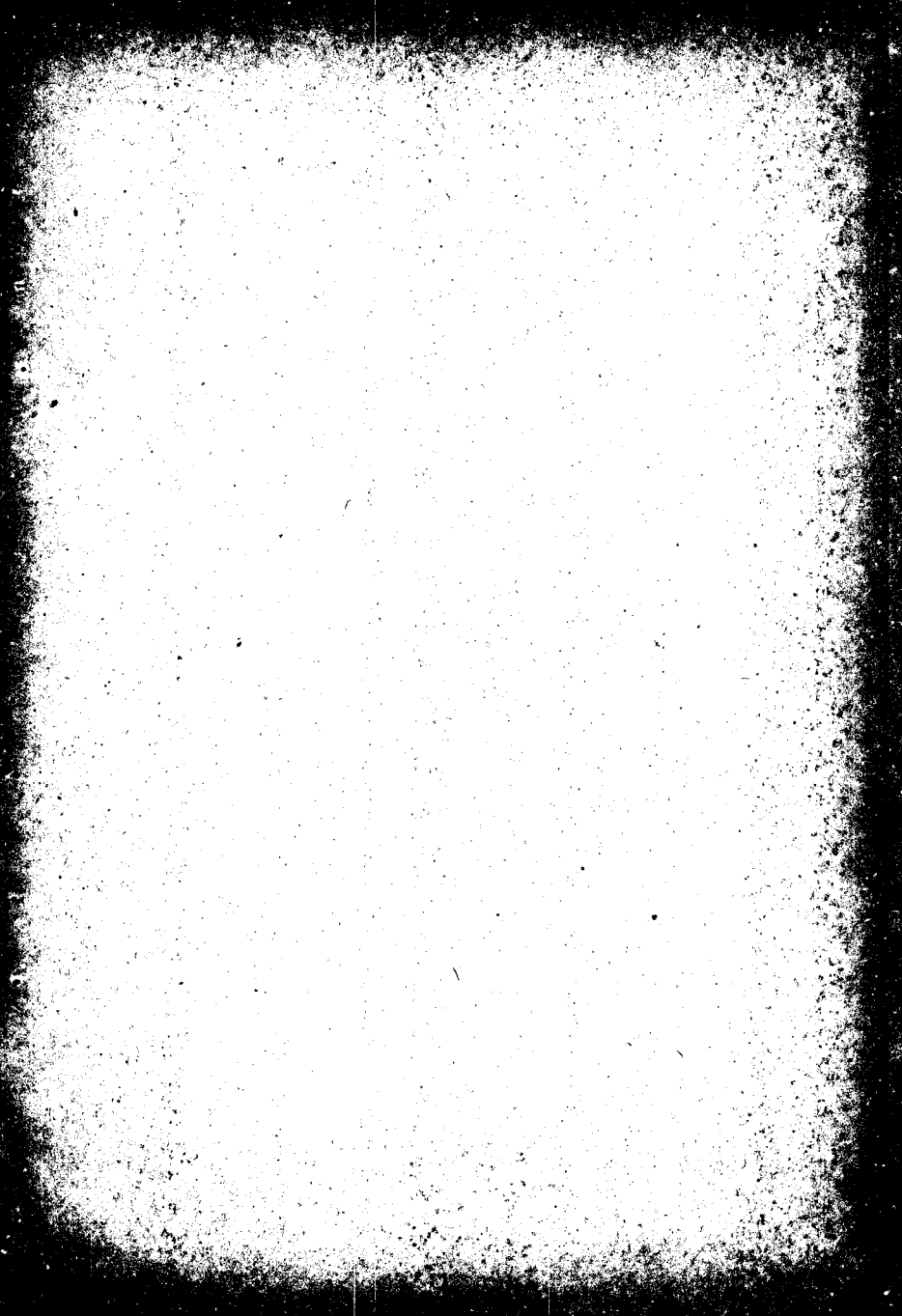
๑๙. พวกเราชาวพุทธ มาร่วมแรงกันเดินก้าว
 หน້าไปสู่ศีล—สมาธิ—ปัญญาเถิด เราจะพบกับแสงสว่าง
 พบสันติสุขที่ถาวร และพระศาสนาจะไม่หนีไปจาก
 เมืองไทย.....

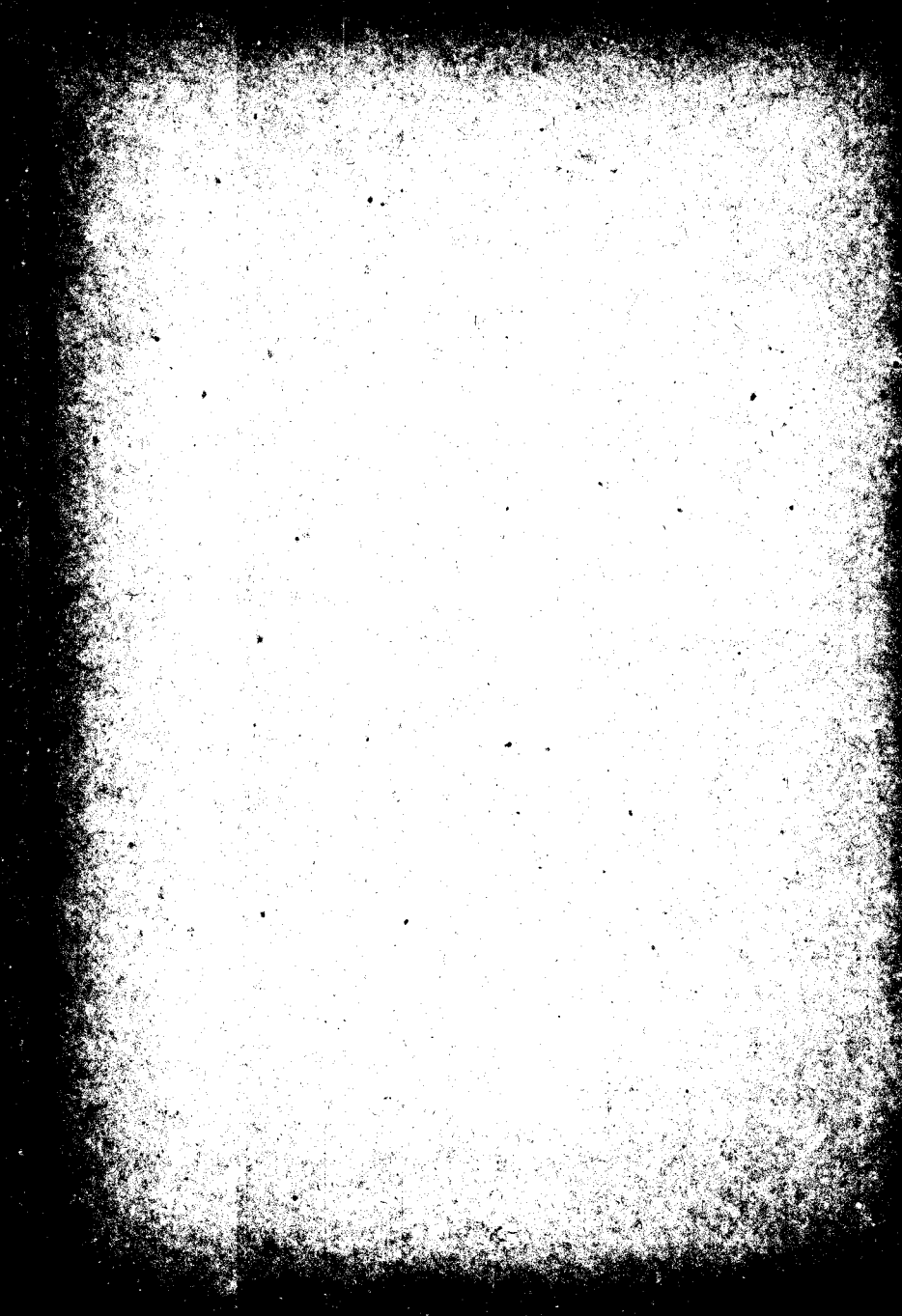
วิจารณ์ โดย ป. ญาณโสภโณ

วัดเขาพุทธโคดม

๒๓ มีนาคม ๒๒

คำแสดกงมทิศา

แต่อภิธรรมบัณฑิตทุกรุ่น—ทุกสำนัก

การศึกษาพระอภิธรรมเป็นการศึกษาที่ฝนกระ-
แสของทางโลกก็อย่างยิ่ง เพราะว่า.....

- เป็นบทเรียนที่ยากมาก
- ต้องใช้เวลานานถึง ๗—๘ ปี
- ต้องฝึกใกล้สตัวเองอย่างเต็มที่
- ต้องไม่เชื่อคำของมารที่คอยล้างสมอง ผู้เรียนอยู่ทุก
เมื่อ ทุกแห่ง
- ต้องทนต่อการไม่เห็นด้วยของคนที่ไม่เรียนทุกวิถีทาง
- ต้องใช้ทุนส่วนตัว
- ต้องเสียต่อสุขภาพเสื่อมโทรม
- เรียนจบแล้วทางโลกไม่เทียบให้
- เรียนจบแล้ว ทางคณะสงฆ์ไม่รับรองใบประกาศ ไม่
แต่งตั้งสมณศักดิ์ให้
- และยังมีต่อมีอะไรอีกมากข้อ

สรุปแล้ว ผู้เรียนต้องเสียสละจริง ๆ ไม่หวังลาภ
—ยศ—สรรเสริญ—สุข เป็นเวลานานจึงจะเรียนสำเร็จ
ฉะนั้น ข้าพเจ้าในนามเจ้าของทุนนิคคณะธรรม
วาที อภิธรรมสถาน วัดสร้อยทอง จึงได้คัดเลือกหนังสือ

ของหลวงพ่อกา สุภโท พิมพ์เป็นมุติตานุสรณ์แต่
อธิธรรมบัณฑิต โดยคิดเห็นว่าพระอธิธรรมของเราจะ
อยู่ได้ก็ต้องมีพระวินัยล้อมไว้ ทำนองเดียวกันไข่แดงจะ
อยู่ได้ก็ต้องมีไข่ขาว—และเปลือกไข่จะนั้น

อนึ่ง เราคณะศิษย์พระอาจารย์สัมชัมมโชติก
ธัมมาจริยะทุกท่าน ทุกสำนัก ยังสำนึกในพระคุณของ
ท่านเสมอ จึงคิดว่าเราควรจะแสดงการระยกย่องผลงาน
ของท่าน เป็นอาจารย์บูชา อีกประการหนึ่งด้วย

ขออำนาจแห่งคุณพระ และครูอาจารย์ จงดล
บันดาลให้พระอธิธรรมบัณฑิตทุกท่าน ทุกวัน ทุก
สำนักจงภิญโญยิ่งในพระพุทธศาสนาทุกท่านเทอญ

พระมหาประโยชน์ ญาณโสภโณ

ในนามคณะศิษย์อาจารย์เดียวกัน

และในนามผู้บริจาคทุนมูลนิธิ

๑๐ พ.ศ. ๒๒

หมายเหตุ ตามปกติ เราจะพิมพ์อุปกรณ์พระอธิธรรม
และลงชื่ออธิธรรมบัณฑิตเป็นอนุสรณ์ แต่เนื่องด้วย
น้ำมันแพง เราจึงงดไป ๑ ปี มาปีนี้จึงมีชื่ออธิธรรม
บัณฑิตถึง ๒ รุ่น และมีบทความเพียงสั้น ๆ และมีสาระดี

อภิธรรมบัณฑิต

อภิธรรมโศติกะวิทยาลัย วัดมหาธาตุ

พ.ศ. ๒๕๒๐ รับปริญญา ๒๑

๑. นางยุวดี ศรัทธาพงศ์ อ.ช.ว.
๒. พระบุญช่วย ปญฺญาวชิโร วัดกลาง
๓. แม่ชีสมเช้า ผึ้งผัน วัดมหาธาตุ
๔. พระสมโพย สิริปญฺโญ วัดกลาง
๕. พระสำราญ สิริปญฺโญ วัดกลาง
๖. แม่ชีสมใจ แสงจันทร์ อ.ช.ว.
๗. น.ส. สุนีย์ ประภาวิทย์ อ.ช.ว.
๘. แม่ชีศรีมาลา แซ่เจีย วัดกลาง
๙. แม่ชีบุญรัตน์ รุ่งเรือง อ.ช.ว.
๑๐. แม่ชีบุญช่วย เกิดเจริญ วัดป่าธรรมโสภณ

พ.ศ. ๒๕๒๑ รับปริญญา ๒๒

๑. พระมหาปรีชา สมจิตโต	อ.ช.ว.
๒. แม่ชีเชื้อ ไทยภักดี	อ.ช.ว.
๓. แม่ชีบุญถึง สำเภา	อ.ช.ว.
๔. น.ส. สุทธิเพ็ญ สัมมาวิภาวิกุล	อ.ช.ว.
๕. น.ส. อุไร สุนาวิน	อ.ช.ว.
๖. พระละมุล วรรณโม	วัดกลาง

อภิธรรมบัณฑิต

อภิธรรมมหาวิทยาลัย วัดระฆัง ฯ

พ.ศ. ๒๕๒๐ รับปริญญา ๒๑

๑. พระมหาภาณวัฒน์ ปิยสีโล
๒. น.ส. ปิยนันท์ ตันเกียรติกุล
๓. แม่ชีเสงี่ยม นุชลำยอง
๔. พระเต็ม สิริปณฺโญ
๕. นางทองอยู่ สุขสวัสดิ์
๖. น.ส. อารีย์ รัตนวิจิตร

พ.ศ. ๒๕๒๑ รับปริญญา ๒๒

๑. นางอรุณ ดวงรัตน์	วัดระฆัง ฯ
๒. นางสมถวิล สมิตศิริ	วัดระฆัง ฯ
๓. แม่ชีบุญหวาน พรหมศรี	วัดธรรมนิมิตร
๔. พระอรุณ กวิโวโส	วัดธรรมนิมิตร
๕. พระมหาวิชิต จิตฺตมโม	วัดระฆัง

๖. แม่ชีถวิล แม้นเมฆ	วัดชนะสงคราม
๗. พระถวัลย์ ขนดิสโร	วัดระฆัง
๘. สามเณรชาญชัย บุญเข้า	วัดสันติ ฯ
๙. นางสาวอุบล อินทรสุข	วัดปราสาททอง
๑๐. แม่ชีละม่อม มะลิลดา	วัดธรรมนิมิตร
๑๑. พระสมนึก คุณสโม	วัดสันติ ฯ
๑๒. นางสาวมณีรัตน์ ปญญากร	วัดระฆัง ฯ
๑๓. น.ส. อัมพร ทองสุขดี	วัดกลาง
๑๔. พระเทียนหญิง สุพล	อ.ช.ว.
๑๕. แม่ชีลำดวน มีขันหมาก	วัดป่า ฯ
๑๖. น.ส. มุกดา ภูเนียม	อ.ช.ว.
๑๗. พระธรรมธร ธรรมธโร	วัดสร้อยทอง
๑๘. แม่ชีฉวีวรรณ คำศรีจันทร์	วัดมหาธาตุ
๑๙. พระขาว จันทาโก	วัดกลาง
๒๐. แม่ชีพวงเพ็ญ บัวแก้ว	อ.ช.ว.
๒๑. แม่ชีทองหล่อ น้อยนารถ	วัดมหาธาตุ

พิธีเปิดเรียนพระอภิธรรม ภาคหลัง

และนักธรรม ตรี—โท—เอก

สำนักเรียนวัดเขาพุทธโคตม อ. ศรีราชา จ. ชลบุรี

เมื่อ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๒๑

โดยมีพระครูปลัดเซ่ง ปุณฺณเตโช

เจ้าสำนักเป็นประธานพิธี

.....

ก่อนปิดรายการได้ให้ครูสอนหลายรูปได้แสดง
ทัศนะหรือแนวการสอนไว้ เท่าที่สรุปมาได้ดังนี้:—

ประโยชน์ของการเรียนพระอภิธรรม

พระดำรง ปกสฺสโร ในนามครูสอนจุฬ—ตรี

- ช่วยให้เข้าใจนักธรรมทุกชั้นละเอียดขึ้น
- ช่วยให้เรียนคัมภีร์สูง ๆ เข้าใจ
- ช่วยให้เข้าใจร่างกาย—จิตใจเราดีขึ้น
- อธิบายธรรมะเก่งขึ้น
- ตัดสินธรรมะได้เองเก่งขึ้น

- หายติดสมมติมากขึ้น ทำให้ใจสบาย
- ดูหนังสือเข้าใจ ไม่ง่วงนอน

พระจรรยา เขมธมโม ในนามครูสอนจุฬ—โท

- ท่านที่มาเรียนนี้มีบุญ.....
- สำนักเราโชคดีมีเรียนพระอภิธรรม — บาลี — นัก
ธรรม—กรรมฐาน
- คนไม่มีศรัทธาจริง ๆ จะไม่มาเรียน
- เรียนแล้วต้องเอาไปพิจารณา จึงจะเกิดผลดีมาก

พระนิล ฐานตุตโธ ในนามครูสอนจุฬ—เอก

- ช่วยให้เข้าใจธรรมะดีขึ้น เหมือนได้มือเพิ่มมา
อีกมือหนึ่ง
- พระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ เมื่อก่อนไม่เคยรู้ ถึง
สวดก่อนนอนบ่อย ๆ ก็ไม่รู้ความหมาย อธิบาย
ไม่ได้ มาเรียนแล้วจึงรู้—อธิบายได้
- ถ้าเรียนพระอภิธรรมเพิ่มอีกจะเป็นเหมือนบินท-
บาท ได้อาหารมานั้นครบทั้งข้าว—กับ—ขนม—
ผลไม้พร้อม

พระบุญเลื่อน กิตติสาโร ในนามครูสอนมัชฌิมะ—ตรี

- ทำให้ใจอ่อนนุ่ม—การประพุดติปฏิบัติตัวดีขึ้น
- เป็นประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม
- นักธรรมโทมีกรรม ๑๒ ในมัชฌิมะ—ตรีนี้มีกรรม ๑๖ คนที่ยังเรียนไม่ถึงก็นับว่ายังไม่ได้เรียนพระอภิธรรม
- การเรียนนี้เป็นบันไดขั้นแรกของการปฏิบัติ

พระคำพันธ์ พนฺธมุตโต ในนามครูสอนมัชฌิมะ—ตรี

- นักเรียนชั้นนี้ต้องรู้ จิ.เจ.ร.นิ. มาดีแล้ว
- ภูมิที่อยู่ของสัตว์มีดีและไม่ดี
- ใครต้องการไปเกิดในภูมิที่ดี ต้องมาศึกษาพระอภิธรรมให้เข้าใจ
- เรียนรู้แล้วคงไม่ทำชั่ว ถ้าขึ้นทำชั่วคงไม่สมกับความรู้—หมายความว่ารู้ไม่จริงหรือไม่รู้เลย
- ใครปฏิบัติจนเกิดมาด้วยจิตดวงไหน เรียนแล้วก็รู้ได้เอง

พระพยอม สุธีโร ในนามครูสอนมัชฌิมะ—โท

- เหตุให้เกิดผล มิใช่มีพระเจ้าดลบันดาล

- เช่นอวิชา ความไม่รู้ หรือ ความโง่เขลานำไป
สูง ๆ ต่ำหาดีนรนอยาได้ นำสัตว์ลงต่ำ

พระค่านุ พุทธิสาโร ในนามครูสอนมัธยม—โท

- จุดมุ่งหมายสำคัญของการเรียนอยู่ที่การปฏิบัติ ๆ ก็
เพื่อให้สงบหรือหลุดพ้น
- การเรียนรู้ธรรมะขั้นนี้แล้วจะปฏิบัติได้และตัดสิน
ธรรมะได้ถูกต้อง
- เรียนแล้ว อย่าไปคัดค้านอาจารย์สอนภาคปฏิบัติ
จะเกิดโทษ เพราะบางทีก็ตอบยาก อธิบายยาก
ผู้ปฏิบัติจะรู้เองเป็นปัจจุัตถ์ เวทีทัพพะ เรียน
แล้วอย่าติดตำราเกินไป วางไว้ก่อน

พระสม ติสฺสพลฺโญ ในนามครูสอนนักธรรมตรี

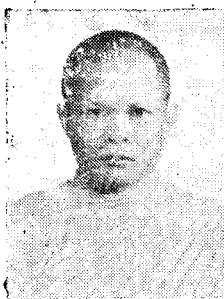
- ขออย่าเข้าใจว่าบวช ๓ เดือนแล้ว ไม่ทันได้สอบ
ไม่ต้องเรียนก็ได้
- ขออย่าคิดว่าบวชพักผ่อนไม่เรียนก็ได้
- ขออย่าคิดว่ารู้มากกว่าครูสอนแล้ว ไม่เรียนก็ได้

- สิ้น โลเก อนุตตวัง คีลเป็นเยี่ยมในโลก
- บวชแล้วไม่เรียนก็ไม่รู้ เหมือนคนตาบอดอาจทำผิดอะไรเสียหายก็ได้
- ผู้เรียนอย่าคิดว่ามีน้อยครูจะไม่สอน

หมายเหตุ ครูสอนอีกหลายท่านถ่อมตัวไม่ยอมพูดก่อน
เป็นการโฆษณา เวลาสอนจะรู้เองว่าเก่งหรือไม่เก่ง

พระ ป. ญาณโสภโณ

บันทึกและเรียบเรียงความ

พระวิโรจน์ ปภาโต

พระบุญส่ง กิตติจาโร

พระจำนงค์ กตปุญโญ

พระสมปอง สุตธมโม

พระสิทธิ จิตภาโณ

พระเกาะ จิตภาโณ

ส.ณ. สุทัศน์

สุขบรรจง

ผู้สอบไล่พระอภิธรรมเป็นเยี่ยมประจำภาค

ระดับ ๑—๒—๓ ในประเทศ

สำนักเรียนวัดเขาพุทธโคตม อ. ศรีราชา จ. ชลบุรี
ภาคหลัง ปีการศึกษา ๒๕๒๑

.....

๑. พระสนิท ฐิตณาโณ (โปรงฟ้า) อายุ ๒๔
พรรษา ๔ เป็นบุตรของนายนิพนธ์ นางยศ โปรงฟ้า
พระครูพิพัฒนธรรมคุณ เป็นพระอุปัชฌาย์ เดิมอยู่วัด
เขาพุทธโคตม นี้เอง

สอบไล่พระอภิธรรมชั้นมัธยมศึกษา—ตรี ได้คะแนน
๑๕๙ (คะแนนเต็ม ๑๗๐) เป็นอันดับที่ ๑ ของประเทศ

๒. พระแกะ ฐิตณาโณ (สารพัฒน์) อายุ
๒๔ พรรษา ๔ เป็นบุตรของนายสุด นางจันทร์
สารพัฒน์ โดยมีพระปลัดผง ฐานโกโร เป็นพระ
อุปัชฌาย์ เดิมอยู่วัดโพธิ์ชัย ต. โนนชัยศรี อ. โพนทอง
จ. ร้อยเอ็ด

สอบไล่พระอภิธรรมชั้นมัธยมศึกษา—ตรี ได้
คะแนน ๑๕๘ (คะแนนเต็ม ๑๗๐) เป็นอันดับที่ ๒
ของประเทศ

๓. พระบุญส่ง กิตติจาโร (เจริญพร) อายุ
๒๔ พรรษา ๔ เป็นบุตรของนายสาย นางลำไย
เจริญพร โดยมีพระครูพิศาลธรรมคุณ เป็นพระ
อุปัชฌาย์ เดิม(ก่อนที่จะมาอยู่วัดนี้) อยู่วัดสุทธาวรี
ต. ท่าช้าง อ. เมือง จ. จันทบุรี

สอบไล่พระอภิธรรมชั้นมัธยมศึกษา—ตรี ได้
คะแนน ๑๕๗ (คะแนนเต็ม ๑๗๐) เป็นอันดับที่ ๓ ของ
ประเทศ

๔. พระวิโรจน์ ปภาโต (หอมสินธุ์) อายุ ๓๗
พรรษา ๔ เป็นบุตรของนาย.....นาง.....
หอมสินธุ์ โดยมีพระ.....เป็นพระอุปัชฌาย์ เดิม
อยู่วัดหนองกระทุ่ม ตำบลหนองกะขะ อำเภอพานทอง
จังหวัดชลบุรี

สอบไล่พระอภิธรรมชั้นจุฬ—เอก ได้คะแนน
๑๒๑ (คะแนนเต็ม ๑๒๕) เป็นอันดับที่ ๓ ของประเทศ

๕. พระสมปอง สุตฺตโน (แม่ประเสริฐ) อายุ
๒๔ พรรษา ๔ เป็นบุตรของนายไย นางหย่อน
แม่ประเสริฐ โดยมีพระครูสาธกธรรมคุณ เป็นพระ
อุปัชฌาย์ เดิมอยู่วัดเทพประสาท ตำบลสตึก อำเภอ
สตึก จังหวัดชลบุรี

สอบไล่พระอภิธรรมชั้นจุฬ—เอก ได้คะแนน
๑๒๑ (คะแนนเต็ม ๑๒๕) เป็นอันดับ ๓ ของประเทศ

๖. ส.ณ. สุทัศน์ สุขบรรจง อายุ ๑๓ พรรษา
๒ เป็นบุตรของนายประเสริฐ นางทับ สุขบรรจง โดย
มีพระครูพิพัฒนธรรมคุณ เป็นพระอุปัชฌาย์ เดิมอยู่วัด
ศรีธรรมาราม ตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัด
ชลบุรี

สอบไล่พระอภิธรรมชั้นจุฬ—โท ได้คะแนน
๑๑๐ (คะแนนเต็ม ๑๒๕) เป็นอันดับที่ ๒ ของประเทศ

คณะครูอาจารย์—นักศึกษาร่วมสำนัก—ญาติโยม
ผู้อุปถัมภ์สำนักเรียน.....

ขอแสดงมุทิตาแด่ทุกท่าน.....

อนุโมทนาพิเศษ

อนึ่ง การสอบครั้งนี้ ทนการศึกษาปริยัติธรรม
ตระกูลเพือกบางนา ถวายรางวัลแด่นักศึกษาทั้ง ๗ รูป
นี้เป็นปัจจัย ๔ และถวายครูสอน ๒๗ รูป รวมเป็นเงิน
ครั้งนี้ ๑,๕๐๐ บาท (หนึ่งพันห้าร้อย)

ทนการศึกษาพระสังฆกรรม พ.ณ.ช. ถวายเป็น
ค่าหนังสือผู้ที่สอบได้คะแนนดีทั้ง ๗ รูป และครูสอน
ท่านละ ๑ ชุด รวมเป็นเงิน ๑,๑๘๘ บาท (หนึ่งพัน
หนึ่งร้อยแปดสิบแปดบาท)

พระสงฆ์เจ้าทุกรูป/ขออนุโมทนา

ผลการสอบพระอภิธรรม

สำนักวัดเขาพุทธโคทม อ. ศรีราชา จ. ชลบุรี

ปีการศึกษา ๒๕๒๑ ภาคปลาย

ชั้นจุฬ—ตรี สอบได้ ๙ รูป โดยมีพระดำรง
ปกสสโร เป็นครูสอน พระจิระศักดิ์ กิตติธโร เป็น
ผู้ช่วยสอน

ชั้นจุฬ—โท สอบได้ ๔ รูป โดยมีพระชาญ
จารุวณฺโณ เป็นครูสอน

ชั้นจุฬ—เอก สอบได้ ๖ รูป โดยมีพระนิล
ฐานุตโตโร พระชาติชาย ตีสาโร เป็นครูสอน

ชั้นมัชฌิมะ—ตรี สอบได้ ๑๕ ท่าน โดยมีพระ
คำพันธ์ พนฺธมุตโต พระบุญเลื่อน กิตติสาโร เป็น
ครูสอน

ชั้นมัชฌิมะ—โท สอบได้ ๙ ท่าน โดยมีพระ
พยอม สุธีโร พระคำนุ พุทธิสาโร เป็นครูสอน

ชั้นมัธยม—เอก สอบได้ ๓ ท่าน โดยมี
 ส.ณ. ประเวศ ยศทแสน ส.ณ. บุญคุ้ม สมบุตร เป็น
 ครูสอน

ชั้นมหา—ตรี สอบได้ ๒ ท่าน โดยมีพระ
 ป. ญาณโสภโณ เป็นครูสอน รวมสอบได้ ๔๘ รูป
 ผ่านมาแล้ว ๙ ปี ปีนี้เป็นปีที่ ๙ นักเรียนมีมาก
 ที่สุด

อนุโมทนาสังฆทานเบ็ดเตล็ด

แต่

ท่านผู้บริจาคอุปกรณ์การศึกษา

๑. กองโรงงานช่างแสง ส. พ. ทร. บริจาค
อุปกรณ์การศึกษาและอุปกรณ์การก่อสร้าง อีกมากขึ้น
เมื่อคราวทอดกฐิน ๕ พ.ย. ๒๑

๒. นาวาโทศิริ คุณจำรอง เมฆสุนทร ได้นำ
เครื่องใช้มาถวายเป็นพิเศษอีกหลายชิ้น และได้บอกบุญ
ญาติมิตรมากท่าน ร่วมกันสร้างเก้าอี้ถวายสำนักเรียน
รวมทั้งสิ้น ๑๓๐ ตัว (หมี่งร้อยสามสิบตัว) เมื่อ ๕ พ.ย.
๒๑ ขออภัยด้วยที่ไม่สามารถประกาศรายชื่อได้

ขอให้เจ้าภาพได้มีสมาธิจิตมั่นคงในพระ ศาสนา
ทุกท่านเทอญ

๓. ม.ล. ปรีชา มาลากุล ถวายหนังสือเข้าห้อง
สมุดชุดของปีน มุทกัณฑ์ ๑๗ เล่ม

๔. อาจารย์เชิดศักดิ์ คุณพรรณนิภา พึ่งธรณี
ถวายค่าภัตตาหารพระ—แฉะ ๑๐๐ บาท

๕. คุณธวัชชัย แซ่ตั้ง ถวายขอลด ๒๐๐
กล่อง (มี.ก. ๒๒)

ผู้บริจาคภัตตาหาร

วันสอบพระอภิธรรมภาคหลัง ๒๔ พฤศจิกายน ๒๑

๑. คุณสมพร มาลากุล	๕๐๐ บาท
๒. น้ำแกะ	๒๐ บาท
๓. แม่ตุ๊กตา	๒๐ บาท
๔. บ้าหลวย	๒๐ บาท
๕. นายช่างไสล	๒๐ บาท
๖. คุณอ้วน	๑๐ บาท
๗. เจ้เขียบ	๑๐ บาท
๘. พี่นี้	๕ บาท
๙. คุณแดง	๕ บาท
๑๐. คุณบ้าหน้อย	๕๐ บาท
๑๑. คุณลัดดา	๕๐ บาท
๑๒. เจ้เล็ก	๓๐ บาท
๑๓. และผู้บริจาคตู้น้ำแข็งรวมอีกหลายท่าน	๓๘๐ บาท
๑๔. คุณโยมบ้านในหลายท่านร่วมเลี้ยง	

บริจาคเป็นธรรมทาน

อุปกรณ์พระอภิธรรม—บัณฑิตานุกรณ

เบิกทุนการศึกษาพระสังฆกรรม พ.ณ.ช. ใช้หนี้
ค่าพิมพ์อุปกรณ์พระอภิธรรม

เล่มเจตสิก ๓,๖๖๐ บาท

ดอกผลมูลนิธิคณะธรรมวาที ปี ๒๕๒๐ ๑,๔๕๐ บาท

ดอกผลมูลนิธิคณะธรรมวาที ปี ๒๕๒๑ ๑,๔๖๔ บาท

ม.จ. หอสมุดพุทธาพัทธพิมพ์ ๕๐๐ บาท

คุณเอี่ยมละออ ภักดีธนากุล (๓ ครั้ง) ๒๖๔ บาท

รายละเอียด ๑๐๐ บาท ๗ ราย เป็นเงิน ๗๐๐ บาท

พระบุญส่ง ปุณฺณศิริ

แม่ชีวงษ์ ทพยียา

แม่ชีบรรจง เจริญสุข

พระอาจารย์สงวน ปุณฺณเจนฺโท

พระ ป. ญาณโสภโณ (แห่งถวายเป็น)

คุณศุภวรรณ หินแก้ว

พระสังวาลย์—พระน้อม—พระบรรจง

คุณวัฒนา ยวະสุต ๖๐ บาท

รายละเอียด ๕๐ บาท ๒ ราย เป็นเงิน ๑๐๐ บาท

แม่ชีบุญธรรม (ไม่ทราบนามสกุล)

แม่ชีบุญธรรม ศุภชาติ

พระชิน ชินวโส ๕๐ บาท

พระเมืองแก้ว รตนวณโณ ๓๙ บาท

นางจินตนา วงษ์เชษฐา ๓๕ บาท

แม่ชีสมถวิล อินทรประสิทธิ์ ๓๐ บาท

รายละเอียด ๒๐ บาท ๕ ราย เป็นเงิน ๑๐๐ บาท

พระสละ อาภากร แม่ชีทวน ตึงแตง

คุณประภท บรรจงจิตร คุณจิตรา นิยมไทย

คุณพิสิทธิ์ สรโชติ

คุณกฤษณา สิทธิรักษ์ ๑๕ บาท

รายละเอียด ๑๐ บาท ๗ ราย เป็นเงิน ๗๐ บาท

แม่ชีสุชิน สว่างแจ้ง

แม่ชีสมผล วัฒนโยธิน

แม่ชีพัด นุชประเสริฐ

ไม่ทราบนาม

แม่ชีเดี่ยว ด้วงงาม

แม่ชีกิมเหลียน มานะ

แม่ชีวีรวรรณ บัณฑิตย์

ไม่ทราบนาม

คุณแปรม เอมอมทรัพย์

๕ บาท

รวมรับ

๔,๗๗๒ บาท

จ่ายอนุสรณ์เล่มนี้

๒๙๔๐ บาท

จ่ายค่ากระดาษสี

๔๕๐ บาท

คงเหลือไว้พิมพ์เล่มต่อไป

๑๓๘๒ บาท

หมายเหตุ

เงินที่เหลือนี้จะเก็บไว้พิมพ์อุปกรณ์พระอภิธรรม
เล่มต่อไปเป็นอนุสรณ์แด่อภิธรรมบัณฑิต หรือหากทุน
น้อยก็จะพิมพ์ธรรมเบ็ดเตล็ดเป็นอนุสรณ์อภิธรรมบัณ-
ฑิตปีต่อ ๆ ไป.

พิมพ์ที่ ร.พ. สหพันธ์การพิมพ์ 1073/10 ขอบตารภี 3
ถนนตากสิน คลองสาน กรุงเทพฯ โทร. 4662250
นายจรัญ สหะกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2522